

PAGINI DE ISTORIE CULTURALĂ

I.

PRIVILEGIUL DIN 1815 AL TÂRGULUI-FRUMOS

DE

N. IORGA

Membru al Academiei Române.

Ședința dela 7 Octomvrie 1911.

D-l avocat Hangan mi-a dăruit o copie, după altă copie, a actului, a solemnului, întinsului și cu deosebire însemnatului hrisov de nouă întemeiere, de ctitorie pe care Scarlat Vodă Callimachi îl dădea locuitorilor «de toată starea și nația», Români mai ales, apoi Armeni, azi dispăruți, și Evrei, azi stăpânitori, ai fostului «Scaun domnesc», la 5 Septemvrie 1815. Originalul se află în Arhivele Comunei, și-l semnalasem în publicația mea *Documentele familiei Callimachi*, I, pp. 593—4, No. 48. Darul d-lui Hangan a rechemat atenția mea asupra hrisovului.

Târgul-Frumos aveă, dela Petru Rareș încoace, o biserică domnească, azi mult prefăcută la înfățișare, dar păstrând la proscomidie pomelnicul ctitorului și al familiei sale, — din care apoi numele lui Iliăș Vodă, trădătorul legii creștine, a fost ras cu indignare (1); în ea apare și numele ajutorului la clădire și probabil «ispravnicului» care s'a ostenit întru ridicarea ei, Petru Vartic, care eră poate de obârșie dintre locuitorii târgului, de neam armenesc, dar trecut la

(1) Iorga, *Inscripții din bisericile României*, II («Studii și documente», XV), București 1908, p. 291 și urm. — Târgul aveă un privilegiu și mai vechiu, «uricul dela bătrânul Ștefan Vodă»; Ghibănescu, *Surețe și izvoade*, III, 1907, p. 277.

confesiunea ortodoxă. De sigur că în locuințele, de mult dărâmate — rămâind acum în curtea bisericii numai niște vechi chilii cu zidurile groase, unde stă preotul —, cari se aflau în preajma sfântului lăcaș, vor fi fost găzduiți și Domnii de pe vremuri, în scurta lor petrecere aici. Dar «Scaun domnesc» cu adevărat, locuință statornică a cărmuitorilor, popas în drumul lor dela Suceava la Iași, n'a fost și n'a putut să fie Târgul-Frumos nici în cele mai vechi și autentice timpuri de «frumuseță», de bună rânduială negustorească, evlavioasă și românească, a orașului.

Ceeace nu-l împiedecă de a fi una din cele mai vechi așezări orășenești ale noastre, de vechimea Iașului fără îndoială, care, cum se știe, se ivește întâia oară cu siguranță în descrierea de călătorie a lui Schiltberger, prinsul bavarez la Turci, la începutul veacului al XV-lea (1). Stăpânind valea Bahluiețului, prin care se legă oarecum cursul Siretiului, mare drum de negoț, spre Sud, cu al Bahluiului și al Prutului, acest târg, care și mai târziu se găsea la locul de întâlnire a cinci Ținuturi și în drumul «menzilorilor», poștelor domnești (2), a trebuit să cheme la dânsul, pentru adăpost și hrană, pe negustorii și cărăușii, de țară și străini, cari mergeau cu mărfurile spre Tighinea basarabeană, spre depărtata și strălucita Caffa a Genovezilor. Oricum, el eră într'o întinsă legătură cu Hârlăul, unde de curând Domnii își avură Curțile lor și pe care Ștefan cel Mare îl cercetă adesea pentru o iubire ce dădă Moldovei pe Petru Rareș, ctitor și acolo, în locul său de naștere, ca și în acest «frumos târg» din vecinătate (3). **Краснои торгъ** nu apare în marile privilegii de negoț pentru Lioveni și Ardeleni, dar el e pomenit încă din veacul al XV-lea prin acte interne.

Ungurii dela Cotnari, dela Hârlău, vierii cei meșteri de viță străină, scumpă ai Domnilor, îi ziceau pe limba lor «Szeplak», ceeace înseamnă acelaș lucru ca numirea românească și cea slavă a cancelariei voevodale (4). Frumuseța i se datorie vederii largi ce se deschide asupra unui șes nemărginit, pe care în față-l păzesc dealuri, deasupra cărora se descopere astăzi o bisericuță săracă, și neobiș-

(1) Locul e semnalat și explicat în *Floarea Darurilor*, II, p. 75.

(2) V. documentul de față.

(3) Orest Popescu, *Câteva documente moldovenești*, p. 8 (privilegiu pentru Moldovița, al lui Petru Vodă; Cotnari, 25 August 1454: Târgu-Frumos în rândul întâiu al locurilor unde se iea vamă dela carele ce merg cu pește «la Dunăre ori la Nistru ori la altă apă»). Cf. *Geschichte des rumänischen Volkes*, I, p. 180 și urm.

(4) «Die aprilis decimo movit Despota ex Herlo ad oppidum Zeplak, miliariis duobus, quorsum appulit tabellarius Turcae, inde ad Schkeua, oppidum ad fluvium Zereth»; Hurmuzaki, II, p. 406, no. CCCLXXX.

nuitei bogății de floare sălbatecă a câmpiilor acestora ce se desfășură în aceleași mirezme de vară până la Hârlău. De aceea la 1447 Petru Vodă fiul lui Alexandru cel Bun dăruia mănăstirii din Poiana Siretiului, pe lângă dijma podgoriilor vestite dela Hârlău și Cotnari, «ceara dela Târgu-Frumos toată» (1).

Târgul e pomenit apoi numai la întâmplări de luptă, căci drumul de negoț, după pierderea Chilie și Cetății-Albe, dar și înainte de aceasta, mergea acum prin Iași la Miazăzi, îndreptându-se către Vaslui și Bârlad. Aici se află fugarul Simion Vodă Movilă la 8 Septembrie 1602 (2). Lângă acest «oppidum elegans», cum traduce un Polon, fu bătut, în marginea satului Sârca, la 3 Iulie 1653, Vasile Vodă de oastea lui Ștefan Gheorghe, fostul său Logofăt și acuma înlocuitor (3). Pe aici stătura un timp Ungurii lui Ioan Kemény, cari sprijiniau pe Domnul cel nou al lui Rákóczy (4), — căci luptele pentru Scaunul Moldovei ținură în aceste părți până la jumătatea lunii (5). Pe acea vreme Târgul-Frumos avea călărașii săi, pe cari-i și înseamnă o socoteală a lui Gheorghe Ștefan (6). Heleșteul dela Târgul-Frumos, pe Bahluieț, care fusese domnesc, fu dăruit de Miron Vodă Barnovschi mănăstirii Hangului, în munte; Gheorghe Ștefan îl luă «pe seama Domniei», iar urmașul său Gheorghe Ghica îl întorcea călugărilor la 14 Aprilie 1657 (7).

Și alți călugări, cei dela Secul, aveau drepturile lor, încă dela cei doi dintâi Movilești și până la Vasile Lupu. Stăpâneau «un vad de moară» — sau mai multe mori odată — «și loc de casă în târg și loc de o oada cu prisacă în țarină», cu *vecini*. În schimb, Ștefan Vodă Petriceicu cuprinse locurile mănăstirești în «hotarul târgului», și această danie fu întărită apoi de urmașii săi, Dumitrașco Cantacu-

(1) *Arhiva istorică*, I¹, p. 113.

(2) Hurmuzaki, *Supl.* II², p. 210.

(3) Iorga, *Acte și fragmente*, I, p. 224. — «Margosest» (cetește «Targosest», poate Targoszep?), dintre Cotnari și Scheia în harta, din vremea lui Petru Rareș, a lui Reichersdorfer (Papiu, *Tesaur*, I), ar părea să fie Târgul-Frumos. — Dar privilegiul citat (Orest Popescul, *l. c.*) al lui Petru Vodă, din 1454, pomenește un Mogoșești, ca loc unde se luă vamă, între Țuțora și Roman. — Pare a fi Mogoșești din Ținutul Romanului. Un drum dela Cotnari la Târgu-Frumos, în *Studii și documente*, I—II, p. 74.

(4) *Studii și documente*, IV, p. CCXXV.

(5) *Ibid.*, p. CCL. Se mai pomenesc în cronicarul sas Kraus (*Fontes rerum austriacarum, Scriptores*) satele vecine: «Madjesacz» și Petrișul («Petrischul»).

(6) *Studii și documente*, IV, p. 264: «152 ug., dajde călărași ot Târgul-Frumos».

(7) Ghibănescu, *Surete și izvoade*, IV, Iași, 1908, p. 3, no. IV; pp. 4—5, no. VI. Cf. II (1907), pp. 141—2 (1630); III, pp. 253—4.

zino și Antonie Roset. Călugării își recăpătară însă dreptul supt Duca Vodă, care trimise la 1679 pe Zaharia Clucurul «să socotească hotarul târgului» (1).

Dintre boieri aveau moară în târg Guță Ușerul, și dela el Mogâldea Aga, pe vremea Movileștilor (2). Prin dania aceluiaș Petriceicu, dela 13 Noemvrie 1672, Grigore Hăbășescu Vornicul căpătase «o bucată de loc din hotarul Târgului-Frumos» (3).

În a doua jumătate a secolului al XVII-lea târgul decade. Întâlnim odată, la 1682-6, pe preotul bisericii domnești, «preutul Echim de Târgul-Frumos» (4). Un pârcălab stătea pentru Domnie, și pe această vreme el eră Lupul (5). Șoltuzul și cei doisprezece pângari nu mai însemnau însă nimic.

«Epoca Fanarioților» aduse întâiu atotputernicia ispravnicilor de Ținut, cari strângeau birul și aveau, cum se spune în privilegiul din 1815, «zabetlăcul» — poliția —, «judecățile, împlinelele», numind, între alți *zabeti*, și pe «căpitanul de târg», cu drept de a «băni» pe toți cei ce veniau cu lucruri de hrană dela țară în cuprinsul orașului. Peste preoți se așează dela o vreme un protopop. Dregătorii vechi decăzuseră cu totul. Pârcălăbia fu desființată.

Eră vremea când Domnii veniți din Constantinopol, săraci, fără legături cu țara, fără moștenire de pământuri între hotarele ei, fără curajul de a hotări ucideri și confiscări și, pe lângă acestea, împovărați peste măsură cu neconținutele cereri turcești, nu mai aveau cu ce înzestră bisericile și mănăstirile, ai căror ctitori sau noi întemeietori își simțiau datoria de a fi, după datina unor înaintași mult mai bogați și mai puternici. Ei luară deci din domeniul de odinioară al Voievodului, care cuprindea toate locurile fără stăpân ce mai rămăseseră, și le închină la hramurile lor.

Așa făcù și Mateiu Vodă Ghica, atunci când ridică pe dealul de deasupra Socolei «schitul lui Tărăță», pe care oficialitatea îl numește totdeauna numai «schitul din Codrul Iașului», și luă în deo-

(1) *Ibid.*, V, Iași, 1903, p. 73, no. LXIV; pp. 247-8, no. CLXXIV; pp. 264-5, no. CLXXXI; p. 271, no. CLXXXIII.—Totuș și Petriceicu întărise actul Movileștilor (*ibid.*, p. 320, no. CCXXVII).

(2) *Ibid.*, p. 234, no. CLXIII.

(3) *Ibid.*, p. 85, nr. LXXV.

(4) *Ibid.*, XI, pp. 53-4, n-le 32, 36. Oameni wr класин (класин) тхргъ, *ibid.*, pp. 271-2, n-le 2, 8; p. 274, no. 15.

(5) *Ibid.*, p. 279, no. 35. — Pecetea Târgului cu o pasăre sburând are inscripția: сін печать красна тхргъ.

sebită îngrijire biserica din Târgu-Frumos a lui Petru Rareș. La 18 Iulie 1755 (1), el le închină veniturile târgului, cu camăna cârciumelor și mortasipia bâlciului. Se mai adăugiră la danie «două crâcime și orândă jidovească, ce sânt acolo în târg». Epitropul pus de dânsul începù să iea însă și bezmenul dela «lăcuințele nărodului din vatra târgului», și anume deși după hrisov cele două sfinte lăcașuri nu căpătaseră decât numai «șarina» (2).

Aceasta aduse o și mai răpede cădere a târgului, deprins a trăi fără stăpân, bucurându-se de toate veniturile sale. Când Ghiculeștii făcură loc Callimachilor, cel de-al doilea stăpânitor din acest neam, Grigore Vodă, se îngrijî de această stare de lucruri nenorocită și încercă s'o îndrepte. Prin actul său din 3 Iulie 1767, păstrat și astăzi în Arhivele Primăriei locale (3), el oprî pe călugări de a mai luă bezmenul de doi lei pe casă asupra târgoveților, pe care-l găsi că este și împotriva dreptății. Ei rămăneau datori numai cu plata dijmei sămănăturilor pe locul de șarină ce se întindea dincolo de marginile «vetrei», rămase libere. În acelaș timp, pentru a crește numărul locuitorilor, el chemă de pretutindeni orășeni noi, cari erau să fie scutiți în curs de șase luni de orice sarcină, având a răspunde apoi numai o dajde scăzută; ca și înaintașii lor în târg, ei n'aveau nici o sarcină de bezmen, ci numai aceea, întâmplătoare, a dijmei, a «adetiului» dela ogor.

Un nou Domn din vița Ghiculeștilor, Grigore Alexandru Vodă călcă însă această scutire de bezmen. În 1776, el hotărî că locuitorii toți vor da «câte un leu de casă și de dugheană pe an», rămâind ca dela cei ce s'ar întinde și la câmp, pe lângă dijma, să se ceară doi lei «de casă». Pentru a se hotărî cine se află în această din urmă categorie, mai împovărată, se făcù și hotărnicia vetrei târgului, de către Atanasie Ramadan, la 29 Septemvrie ale anului (4).

Și iarăș târgoveții nu se învoiră, ci ridicară plângere la Alexandru Constantin Mavrocordat, tot un cărmuitor blând și milos ca și Grigore Callimachi. Ei arătară că Lupu Căpitanul (5) iea dela toți fără osebite câte doi lei bezmen. A doua oară, această cerere

(1) V. anaforaua din 1814 (Iorga, *Documentele Callimachi*, I, p. 511, no. 206) și în privilegiul de față.

(2) *Ibid.*

(3) V. *ibid.*, p. 583, no. 26.

(4) *Ibid.*, p. 511, no. 207.

(5) În 1802 aflăm pe căpitanul Gheorghe (*ibid.*, p. 584, nota). Un părcălab Lupu după 1650; *Studii și documente*, XI, p. 279, n o. 35.

nedreaptă fu oprită prin hrisov (1), la 6 Maiu 1784. La 1786 se hotărâ apoi că oricine trece pe pământul schitului n'are voie a-și alege locul de așezare, ci trebuie să primească pe acela ce i se rânduește.

Schitul eră închinat la Sf. Spiridon din Iași, marea mânăstire a spitalelor, întemeiată, cu întinse averi și deosebite privilegii, de Constantin Vodă Racoviță. Astfel călugării aveau un puternic sprijin în exercitarea drepturilor lor, ca și în uzurpările ce-și îngăduiau. Pentru a putea pune la plată pe orice târgoveț ar fi înaintat pe moșia lor, epitropii lăcașului ieșean făcură să se măsoare din nou locurile, la 1796, de Spătarul Balș.

Pentru imaș și bezmen sau «adetiū de casă» gălcevile urmară și după aceasta, și nouă acte de orândueală intervin la 1801 și 1806. Cearta se făcū și mai aprinsă în 1811 (2). Locuitorii se plângeau că trebuie să sprijine cu dare de bani o biserică pe care o îngrijiau cu toate cele de nevoie și fără aceasta. O împrejmuiseră cu «ogradă de zăplaji», o acoperiseră din nou, îi întăriseră bolțile, o zugrăviseră, îi dăduseră o catapiteazmă nouă, o înzestraseră cu două clopote, două policandre, cu sfeșnice, argintării și odăjdii preoțești, ținând cu leafă și bani doi preoți, diaconul, clisiarhul sau țircovnicul și un dascăl (3). Pe lângă orașeni, și câte un boierinaș așezat în cuprinsul târgului, ca logofătul Filip Bantăș (4), sprijiniă cererile împotriva călugărilor.

La 1814 Divanul trebui să se ocupe de această afacere, pe care o judecase și Mitropolia, la care se înfățișaseră jăluitoarii. Se hotărî înlăturarea regimului de până atunci, care scutiă de bezmen numai pe cei de pe vatra nouă a târgului, cerea dela aceia cari lucrau ogoare pe moșia mânăstirii, pe lângă dijmă, și bezmenul de doi lei și impunea pe cei cu vitele la imaș să plătească 5 parale de vită mare și de mânzat jumătate «dupre urmare ce să păzește și pre la alte târguri». Toți locuitorii — și morarii lui Apostol Tăutul — scăpau de bezmen, rămâind însă aceleași prețurile de imaș (5).

(1) Acest privilegiu, din 1815. Cf. *Documentele Callimachi*, I, p. 583, nota 1.

(2) *Ibid.*, p. 511, no. 207.

(3) *Ibid.*, p. 510. Cf. privilegiul din 1815.

(4) *Documentele Callimachi*, I, p. 584, nota.

(5) *Ibid.*, pp. 510—1; privilegiul din 1815.

Dar târgoveții mai aveau o cerere. La 23 Iunie 1813, un an după ce isprăviseră procesul cu Sfântul-Spiridon, Scarlat Vodă Callimachi dăruise vatra târgului fiicei sale Domnița Ralù, măritată cu Constantin Paladi. În Iulie din anul următor se făcea hotărnicia pentru «vatra nouă» și «vatra veche» (1). Locuitorii se împotrăviră însă cu învierșunare la această nouă robie a lor. La 15 Aprilie ei siliseră pe Domn a numi o comisiune de cercetare, alcătuită din Mitropolit și din boierii Iordachi Costachi și Grigoraș Sturdza (2). Încă dela 25 Februarie 1815 ei făceau să se recunoască asupra care ar putea să cadă asupra lor și să li se dăruiească stăpânirea pe care n'o părăsiseră niciodată. După câteva luni, la 5 Septembrie, se dădea în sfârșit și hrisovul pe care astăzi îl putem publica în întregime.

Fără a renunța la teoria dreptului său, Vodă făcea dania, «afieirosirea» fără vreo rezervă. Bisericile căpătau ca despăgubire pentru tot ce pretindeau că trebuie să aibă un drept fix de imaș, statornicit odată pentru totdeauna, socotindu-se proporția mânzaților la o treime.

În același timp se ieau o sumă de măsuri cari ne dau înfățișarea unui oraș de acum o sută de ani. Se hotărăște pentru târgul de săptămână Joia, la care sătenii pot aduce lucruri de hrană fără plată. Vor fi, la sărbătorile mari, douăsprezece iarmaroace, anunțate și în țerile vecine, și anume șase «pe deal, pe vatra veche» și șase «în vale, în vatra nouă». Ele se vor ține pe maidanuri, cari vor fi netede, *asămănându-se* orice gropi și «săpături». Se vor face «liniile uliților, lăsând drumurile trebuincioase prin târg slobode». Orice loc de bălcu se va da cu *țidulă*, «cu izvod de o-laltă»; numai atunci «dughengiul» își va putea face *corturile, șoproanele*, cu tarabe ori «întinderi». Pentru cară și căruțe se vor hotărî alte locuri spre a nu se face înghesueală. Băaturile își vor avea și ele «rândul cuviincios». Târgul vitelor va fi «la o margine, făr' să să amestece vitele pintre norod» făcând vreo primejdie.

Se păstrează soltuzul și pângarii aleși, dar numai ca ajutoare la paza de foc și de hoți. Cârmuirea o au acum patru epitropi, «oameni cu frica lui Dumnezeu», de toate treptele. Ei vor păstră pecetea, încredințată unuia singur. Vor fi răspunzători, cu dregătoria, ca și cu trupul și cu averea lor întreagă. Vor avea grijă bună de biserică. Vor face peste mlaștinile din vale podețe de stejar ca să

(1) *Ibid.*, pp. 588—9, n-le 40—2; p. 592, no. 45.

(2) *Ibid.*, p. 589, no. 43.

nu se mai împiedice negoțul de «glodării», la fiecă «sloată de ploaie». Vor îngriji ca fiecare negustor să-și aibă uneltele de stingerea focului: cofa, cangea, scara, ș. a. Vor țineă o «condică de luaturi și de daturi».

Pentru a se acoperi cheltuelile de edilitate, se fixează două feluri de venituri: lăsându-se vânzarea vinului, rachiului, holercei slobode, se hotărăște că străinii nu pot vinde cu păharul și cu oca, ci numai «cu dărădicata» ori cu vadra. Pentru cutia târgului, spirtoasele singure vor da 10 parale de vadră. La iarmaroace, pe tot timpul, pentru «vânzarea pe cep în meidean» se vor răspunde 40 de bani de vasul de vin, un leu de vasul de spirtoase.

Negustorul străin plătește 40 bani de tarabă, iar la târgul de săptămână numai 4 parale.

Pentru fiecare dughiană nouă se ia un *flotimon*, un «don gracieux», de 3 lei stânjenul, «loc în curmeziș la fața uliței», iar la mahală 60 de parale.

«Țiitorii căsăpiei» dau 30 de parale de bou sau vacă, 4 parale de oaie sau miel, locuitorii fiind chezași că trecătorii și oamenii domnești vor afla totdeauna carne bună și ieftină.

Când Domnul va îngădui să lucreze velnițele, ele vor da un *flotimon* de 15 parale.

Orice car străin va plăti 4 parale, iar căruța pe jumătate, târgoveții înșii fiind liberi totdeauna a-și scoate marfa din dugheană pentru a o duce în bălcu.

Sătenii ce vin la târgul de săptămână sunt supuși numai la o plată de 2 bani pe car, când nu aduc de-ale mâncării; cei «cu sloboda» nu plătesc nimic.

Douăzeci de liuzi vor sta la îndemâna târgului ca scutelnici.

Trebue să adăugim că inima bună a lui Scarlat Callimachi fusese ajutată și de un preț de răscumpărare. O adresă din 10 Februarie 1818 către episcopii dovedește aceasta: li se luă socoteala banilor ce strânseseră în acest scop (1). Încă la 1824 se mai plătia, prin «analoghisire», pentru răscumpărare (2).

Evreii apar în hrisov, dar de nicăeri nu se vede că ei ar fi fost elementul dominant. Dacă doi Jidovi aveau orândă la Târgu-Frumos

(1) *Doc. Callimachi*, I, p. 546, No. 268.—Pentru imășul neindestulător, plângere în 1816; *ibid.* p. 594, No. 50.

(2) *Ibid.*, p. 595, nota 1.

1750

în 1815, pe la 1750 cârciumăreasă eră o Țigancă, fata unui Vasile (1). La 1819 Logofătul Dimitrie Sturdza aveă două cârciume scutite (2), dar poate că ele erau închiriate la arendași de aceștia, cari, oricum, n'aveau *proprietatea* dughenii și a privilegiului de vânzare. «Orândatorul» din 1806 al vetrei târgului, care cerea bezmen și două zile de clacă, pe lângă dijmă dusă la coșare, eră un Român, Alexe Viaraș (3).

În 1823—4 Români se întâmpină ca jugănari, băcani, blănari, pitari, cojocari, cioeli (4). Ocrotiți de boierii din partea locului, ca Vasile Saul Stolnicul, ce se află la 1817 (5), Ștefan Mirce Serdarul, Grigore Coste Slugerul, polcovnicul Năstase Stoica, din 1830—8, de Jorăști, de Plăvișești, târgoveți de neamul nostru clădiau în această vreme o nouă biserică, a Sf. Nicolae, în celălalt capăt al târgului (6).

Decăderea o aduse *tocmai* năvălirea Evreilor, prin larga acordare de privilegii și protecție în Domnia lui Mihaiu Sturza. Atunci fură lovite și breslele și comunitățile orășenești ale Românilor, cari se țineau de veacuri, cu o stăruință minunată. Acei cari siliseră la 1815 pe un Domn a-și retrace dania făcută fiicei sale fură cuceriiți pe încetul de elementul străin în dosul căruia stătea o Cărmuire lacomă și neînțelegătoare a singurului rost pe care țara noastră poate să-l aibă.

HRISOVUL TÂRGULUI-FRUMOS (7).

*Cu mila lui Dumnezeu Noi Scarlat Alexandru Calimahi Voevoda,
Domn Țării Moldovii.*

Facem știre prin acest hrisov a Domniei Mele tuturor cui se cuvine a ști pentru Ținutul-Frumos ce este statornicit pe drept loc domnesc, în cuprinsul Ținutului Cîrligăturii, a căruia lăcuință de pe vetrele sale nefiind dată nimăruî prin hrisoavele altor luminați Domni de mai înainte, după vechiū, dar, și nestrămutat obiceiul pămîntului, ca o avere dreaptă domnească căzîndu-se, s'aū luat pe seama Domniei, și nu numai că, avînd Domnia Mea de față pildele altor luminați Domni, cari, după orînduire cereștii Pronii, s'aū aflat mai înainte de noi ocîrmuitoři patriei noastre, aceștii de Dumnezeuū

(1) *Studii și doc.*, XVI, p. 330, no. 93.

(2) *Doc. Callimachi*, I, p. 557, No. 285.

(3) *Ibid.*, p. 588, nota 1.

(4) *Ibid.*, p. 595, nota 1.

(5) *Inscripții*, I, p. 293.

(6) *Ibid.*, p. 295 și urm.

(7) Actul fiind relativ recent, s'a pus ortografia fonetică de astăzi.—Revizia după actul original o datoresc bunătății d-lui R. Caracaș, profesor.

păzite țări Moldaviei, ce, după legiuitele pămîntești orînduiele, au revărsat în toată vreme, prin slobodă voința și socotința Domniilor Sale, tot felul facerii de bine, atît spre obștească folosință, cît și spre cea deosebi împărțășire de ajutoriuri celor ce li s'au căzut pentru cuvintele vredniciei, a slujbelor și a stării neamului, dar și însuși firească plecare noastră cătră lucrare facerilor de bine ne-au îndemnat de a ne arăta și noi cu asemenea rîvnă următorî, spre a împlini ighimonicească noastră îndatorire cătră supușii acești țări, unde bunăvoința aceiași Pronii ne-au orînduit a fi Domn și ocîrmuitor. După ce dar, prin cît am putut, și prin chipurile ce am aflat, am împlinit cele din parte Domniei Noastre și a pămîntului datorii spre săvîrșire slujbelor prea-puternicei Împărăției întru toate cele ce au mijlocit până acum, n'am lăsat pe lîngă aceste de a ne îngriji cu părintească luare aminte pentru cuprinderea celor ce i-am aflat a avea dreptățî pentru slujbele lor, pentru întemeiere stării și înlesnire viețuirii lor, împărțășindu-i, în cît chipurile ni-au ajutat, cu mile, daruri și hărăziri, dintru cele drepte ale Domniei. Pentru însuș dar lucrurile cele în faptă ale Domniei Noastre mărtorisesc bunăvoința noastră și necruțare a însuș folosului nostru ce am arătat spre împlinire rîvnei noastre întru aceste obștești și deosebite săvîrșiri. Drept aceia, precum unii din neamurile boierești, fiii și fiicele de Domn s'au cuprins cu ajutoriuri, atît de cătră cei mai denainte noastră luminați Domni, cît și însuș de cătră noi, adică cu dăni de moșii, tîrguri, locuri și altele ca aceste, asemenea dar și pentru prè iubita fiica noastră, luminata Domnița Ralu Calimahi, cătră care și cea firească și cea ighemonicească datorie îndemnîndu-ne de a ne îngriji și de a-i face cele pre puțință ajutoriuri, spre întemeiere stării Luminării Sale, socotind Domnia Mea, ca unii fiice de Domn, care să cuvine nu mai puțin de a fi împărțășită dintru cele drepte ale Domniei, întocma precum să află și alți fiu și fiice de Domn, — prin al nostru dar domnesc hrîsov, în trecuții anî 1813, Iunie 23, acest numit Tîrgul-Frumos, cu toată lăcuința ce să afla pe amîndoa vetrele sale, adică vatra veche și vatra noa, și cu tot locul lor slobod, cît să află prins și cuprins de toată stare lăcuiitorilor tîrgoveți de a-și face case, dughene și alte binale pe dînsele, le-am făcut danie și vecinică hărăzire Luminării Sale, hotărîndu-i-să și veniturile, ce să ia Luminare Sa pe tot anul de la toți tîrgoveții de obștie. În urmă, la trecutul an 1814, arătîndu-se toți tîrgoveții din numitul tîrg cu jalobă cătră Domnia Mea, și cerînd vetrele numelui tîrg ca drepte a lor de moștenire, în putere hrîsoavelor domnești ce-ar fi avînd la mîna lor, date după vremi de cei mai de 'nainte de noi luminați Domni, s'au orînduit cu jaloba lor în cercetare Divanului Domniei Mele, poroncind ca, cercetîndu-se, atît hrîsoavele domnești ce-au zis ei că au asupra tîrgului, cît și hrîsoavele mănăstirii Sfîntului Spiridon din Iași, ce ar avea

de danie și miluire asupra locului domnesc din afară din drept hotarul moșiei Tîrgului-Frumos, hotărît și stăpînit din vechi, și, în ce chip să va dovedi prin anaforă să ne înștiințeze; de unde priimind Domnia Mea anaforă de înștiințare că hrisoavele ce-aŭ arătat lăcuiitorii tîrgoveți nu sînt de danie lor pe vetrele tîrgului decît că, supărați fiind tîrgoveții de cătră călugării de la schitul din codrul Iașului, după hrisovul de danie ce avea schitul de la Domnul Mateiŭ Ghica Vvod. pentru moșie Tîrgului-Frumos, cîtă pînă la acea vreme rămăsese nedată, cu care danie să întinsese călugării a lua și bezmen de pe casă de la tîrgoveți, arătînd călugării la acea vreme și o carte de la Domnul Scarlat Ghica Vvod., în care volnicia pe schit să ia cîte doi lei de casă și, cunoscîndu-se acea carte dată schitului fără nicio cercetare și că, nefiind vatra tîrgului dată danie schitului, nu s'aŭ găsit cu cale de luminații Domnii a să supăra cu plată de bezmen la schit, dîndu-le lăcuiitorilor tîrgoveți acele hrisoave de privileghiu și de apărare. După care arătate hrisoave cunoștința dumilor sale veliților boierii n'aŭ dat că lăcuiitorii tîrgoveți ar putea cere vetrele aceluî tîrg ca a lor, cum și din cercetare ce-aŭ făcut dumnealor scrisorilor ce să află la mănăstirea Sfîntului Spiridon din Eși, adecă hotarnica veche din 7263 a moșiei tîrgului ce cu poronca Domnului Mateiŭ Ghica Vvod. la acea vreme s'aŭ hotărît prin prejur de spre alte hotară de cătră răposaiții boierii Mihalachi Sturdza [biv Vell] (1) Păharnic și Alexandru Neculee Armaș și hrisovul Domnului Mateiŭ Ghica Vvod. dintr' acelaș an, Iulie 18, întăritor acei hotarnice, prin care moșie tîrgului o afierosește Domnia Sa schitului din Codru Eșii ce-î de-asupra Socolii, la care iaste ctitor; care schit acum se află mitoh al mănăstirii Sfîntului Spiridon din Eși și bisericii domnești din Tîrgul-Frumos, îngădit în aceleși semne hotare prin prejur, tot acel loc cît s'aŭ aflat domnesc, afară dintr'alte daniî ce s'aŭ dat altor boierii de cătră alți luminați Domnii mai înnainte, prin hrisoavele Domniilor Sale. Și, pentru că nici în hotarnică, nici prin arătatul hrisov vatra tîrgului nu s'aŭ văzut aleasă de cătră ceialaltă moșie de afară a tîrgului, care să didese danie schitului și bisericii, arătînd dumnealor prin anaforă că în periferie moșiei s'ar cuprinde înnuntru și vatra tîrgului, cum pre larg să cuprinde la aceia anaforă. Care cercetîndu-să de cătră Domnia Mea, și cunoscîndu-să cu bună încredințare că vetrele aceluî tîrg, ca o avere dreaptă domnească, bine s'aŭ luat și s'aŭ hărăzit Luminării Sale, s'aŭ dat domneasca noastră hotărîre, prin întărire acei anaforale, ca luminata Domniță să-și stăpînească vetrele aceluî tîrg, întocma după cuprindere hrisovului nostru de vecinică danie și hărăzire, luîndu-și și tot hotărîtul venit. După care al noastre domnești hotărîri văzîndu-să lă-

(1) Numai în copie.

cuitoii târgoveți îndatoriți a să supune și a răspunde Luminării Sale pe tot anul hotărilele venituri de pe arătatele vetre a numitului târg, pe care să afla' cu lăcuința lor, și ei, ca unii ce să afla' statornicii cu lăcuințele pe loc slobod domnesc, nedat nimăruî, și nedeprinși a să vedè pe sine cuprinși în stăpînire streină i supuși a plăti bezmen și altele, cu îndatorire cătră cel ce-aũ rămas vecinic stăpînitor vetrelor numitului târg, ce sînt cuprinse în periferie locul lăcuinții lor, și mai vîrtos târgul acesta din în vechime aflîndu-să descălicat și statornicit de cei mai denainte luminați Domni bătrîni în schele drumurilor mari a cinei Ținuturi, unde nu puține supărări li să pricinuesc de spre trecătorii drumeți, n'au încetat cu jalobe cătră Domnie Mea, purure cerînd prin milostivire să punem la cale apărare și întemeiare acestui vechiũ târg undè aũ stătat și Scaun domnesc, în cuprindere hrisoavelor domnești ce aũ, în care întemeindu-să, ș'aũ făcut ei și zidiri de piatră, cu care nu puțini bani ar fi cheltuit, atît spre podoaba orașului, cît și spre a lor vecinică statornicire, și rugîndu-să, nu numai să fie iertați și scoși de supt stăpînire luminatèi Domniței noastre, ca să rămîie slobozî precum aũ fost și mai în-nainte, până a nu să da danie și hărăzire Luminării Sale vetrele târgului prin hrisovul Domniei Mele, și să li să întărească hrisoavele vechi ce aũ la mîna lor, și să fie puși la cale cu mănăstire Sfintului Spiridon și cu biserica domnească din numitul târg pentru imașul târgului, ce l-aũ avut din vechi slobod, spre pășunare vitelor lor și a drumeților trecători, și pentru cîmpul de fînațe și de țarină ce este pe hotarul târgului, care sînt aferosite de luminați Domni schitului din Codrul Eșului, ce este de-asupra Socolei, și bisericii domnești, să fie numai spre întrebuițare hraniũ lăcuitoilor târgoveți, precum și din vechi le-aũ avut, dîndu-și la mănăstire și la biserică pe tot anul numai dijma obicinuită, din toate, după hotărîre ponturilor domnești. Pe care hotare a moșiei târgului nici mănăstire, nici biserica să nu fie volnice a pune vite streine și oi în imaș, nici lăcuitoi străini să nu poată aduce, să-i așeze cu casă saũ să le dè locuri de arat și de cosit, ca să să strîmtoreze pe lăcuitoii târgoveți de a nu avè unde să hrăni cu îndestulare; dar încă să fie cuprinși cu domneștile noastre mile, de a li să da lor vecinica stăpînire asupra arătateilor vetre a târgului, cu tot locul lăcuit și nelăcuit împrejur, afară de țarină și de fînațe ce sînt cuprinse în hotarul moșiei târgului, care sînt aferosite la schitul și la biserica domnească, împreună cu alte hotările venituri, prin hrisoavele domnești de aferosire,— pentru ca să să poată și ei de la sine și cu puține venituri ce li să vor orîndui prin hotărîre noastră, atît biserica domnească să o ție, precum aũ și ținut-o până acum, în bună stare și în rînduială, cu toate cele trebuincioase, în toată vreme slujindu-să obștie, și alte trebuincioase pentru folosul de obștie a lăcuitoilor de acolò, cum și podurile ce sînt în numitul târg peste mlaștinile de acolò și peste pârăie spre

înlesnire trecătorilor de obște. Și mai virtos că în vremile slotoase de ploii mlaștinile și locul acela este cu neputință a să călca dacă podurile nu vor fi în stare bună, spre a să putè ține în toată vreme în bună stare. Și că toate aceste vor fi și vor rămîne spre večnică pomenire, atît acelor bătrîni luminați Domni ctitori, cariî dintru început aũ descălicat lăcuința acestui numit tîrg acolo la acela loc, înpodobindu-l cu zidiri de curți domnești de piatră, unde aũ stătit și Scaunul țării, și cu sfîntă biserică domnească, iarăși de piatră (care și astăzi să află în ființa ei), și al acelor ce după vremi aũ păzit întemeiere și statornicire lui până în vreme aceasta, cu luminate hrisoavele și cărțile Domniilor Sale, ce aũ dat la mîna lăcuitorilor tîrgoveți, de nesupărare și apărare de spre toți acei ce cu hrisoave domnești avè dăniî bucăți de loc slobod domnesc, nelăcuit de nimene, din hotarul moșiei domnești a tîrgului, cum și însuș al noastră, nouluî ctitor, de ne vom arăta rîvnitori acelorași fericiți întru pomenire luminați Domni, spre întemeiere și statornicire acestui vechi oraș.

Domnia Mea dar, văzînd necontenita strigare și plîngere obștească a lăcuitorilor tîrgoveți de toată stare, aflîndu-ne și în oareșcare muștrare de cuget, că poate cu acè hărăzire ce s'aũ făcut Luminării Sale, prin domnescul nostru arătat hrisov, să li să fi pricinuit lor vre o nesimțită înstrîmbătătire prin nebăgare de seamă, socotînd că și cererile lor privesc la obștesc folos, și la întemeiere, statornicire și înpodobire ce să cuvine unuî oraș domnesc, spre večnica pomenire acelor ce l-aũ descălicat în vremile vechi și în urmă l-aũ păzit și l-ar păzi în cuviincioasă rînduială ca și alte orașe ce să află în țară, a căroră orașe cea mai mare podoabă să socotește a fi înmulțire noroduluî de toată stare și nație ce le lăcuesc pre ele, cari lăcuitori purure prin obștești cărți domnești de publicații aũ fost și sînt chemați de pre la depărtate locuri, din părți streine, și statorniciți prin orașe, cu osăbite hrisoave și cărți domnești de vecinice lor dăruite privileghii, după cum și la mîna lăcuitorilor tîrgoveți din acest numit tîrg asămine s'aũ văzut dat de luminați Domni ce-aũ stătit după vreme, și, voind a ne încredința cu tot dinandinsul în ce chip este adevărul, am întrat însumi Domnia Mea în cea mai pătrunzătoare cercetare a tuturor scrisorilor arătate de dumnealor epitropii din parte mănăstirii Sfîntuluî Spiridon și din parte lăcuitorilor tîrgoveți în toate cele mai dinainte cercetări a Divanuluî. S'aũ văzut mai întăi cuprindere ce are în sine hrisovul din anii 7263, Iuli 18, al Domnuluî Mateiũ Ghica Vvod., că Domnia Sa, prin orînduții boeri hotarnici, Mihalachi Sturza Vel Vist. al Țării-de-sus și Alexandru Neculce Armaș, alegînd înprejur, de spre toți megieșii, locul domnesc ce mai rămăsese până la acè vreme nedat nimăruî prin hrisoavele luminaților Domni de mai înainte, din hotarul moșiei domnești a tîrguluî, prin numite sămne hotară stîlpit înprejur, acel loc

rămas domnesc prin acel hrisov Domnie Sa îl întărește danie și miluire schitului din Codrul Ieșii, ce-î de-asupra Socolii, unde să afla ctitor, și bisericii domnești din Tîrgul Frumos, pomenind Domnie Sa anume și cu ce alte venituri de acolò din tîrgu li-aũ mai miluit; adecã: cu doao crîcîme și orîndã jidoveascã, ce sînt acolò în tîrg, fãrã sã arãte Domnie Sa cã li-aũ dat și lãcuințele norodului din vatra tîrgului, saũ sã iã de la tîrgoveții lei de casã; darã nici cã aũ deosãbit-o atunce vatra tîrgului de cãtrã ceialaltã moșie slobodã a tîrgului, ce sã didese bisãricilor, iarãși nu arãta în destul. Din noima aceluï hrisov lãmurit ni-am încredințat Domnie Mea cã lãcuința norodului tîrgoveț de pe locul domnesc aũ rămas slobodã și afarã de locul afierosit, în vechile lor obiceiuri și cu toatã slobozenie de a-șave hrana lor pe locul afierosit, fãrã nicîo oprire de spre orînduitul epitrop a bisericilor priimitoare acei afierosite dela Domnie Sa.

Iar la mîna lãcuiitorilor tîrgoveți, în urma acei afierosiri cu 12 ani, s'aũ văzut un hrisov, din anul 1767, Iunie 3, de la fericitul întru pomenire Domnu Grigorie Ioan Calimah Vvod., unchiul Domniei Mele, avãnd în sine aceastã cuprindere: Cã Tîrgul-Frumos, din Ținutul Cîrligãturii, este din cele mai vechi orașe, unde și Scaon Domnesc aũ stãtut, și cã, din vreme în vreme mergînd spre scãdere și înpușinare de oameni, aũ rămas de sã aflã la proastã stare. Care stricãciune și înpușinare de oameni s'aũ înștiințat Domnie Sa de la ispravnicii Ținutului cã s'aũ pricinuit mai mult dela vreme ce s'aũ dat danie acel tîrgu la schitul ce sã aflã în Codrul Iașului, supãrînd cãlugãrii pe cei ce lãcuiesc cu bezmãn cîte doi lei de casã. Care danie cercetîndu-sã de cãtre Domnie Sa, s'aũ aflat un hrisov de la Domnie Sa Matei Ghica Vvod., în care aratã pentru cîtã moșie aũ rămas a tîrgului, nedatã danie pãnã la acea vremea, sã fie a schitului, și cã cu acẽ danie s'aũ întins cãlugãrii a lua și bezmãn de casã; arãtînd și o carte de la Domnie Sa Scarlat Vvod., în care volnicește pe schit sã iae cîte doi lei de casã. Cunoscîndu-sã dar cã aceastã carte fãrã nicîo cercetare s'aũ dat, și negãsînd Domnie Sa a fi cu dreptul sã s[ã] supere lãcuiitorii ci sã aflã în vatra tîrgului cu acel bezmãn, fiindcã vatra tîrgului nu este datã,—hotãrește prin acel hrisov al Domniei Sale ca sã fie apãrați, nesupãrîndu-sã pentru case cu nimicã. Iarã pentru cele ce vor lucra pe moșie afarã de vatra tîrgului, sã dei dejma obicinuitã. Și, vrînd Domnie Sa a aduce acel tîrg iarãș spre întemeiare cu înmulțire oamenilor, prin acel hrisov fãgãduiește tuturor celor ce vor vrẽ din pãrți streine sã vie sã sã așeze în tîrg ca niște oameni strãini, și cã, din ziua ce vor veni, le dã vreme de odihnã șasã lunã, nimãruï nemicã sã nu dee, ca sã-și poatã face cele de trebuințã a așazãrii lor, cum și dupã împlinire sorocului de odihnã iarãș pe ușor sã va așazã birul lor de cãtrã ispravnicul Ținutului, fiind și de bezmãnul ce-i supãra cãlugãrii apãrați, și numai dejma din cele ce vor face afarã de

vatra tîrgului vor da după obicei. Iar pe casă nu să vor supăra cu nemică. Decî, după mila ce aŭ arătat Domnie Sa, oamenii streini dintr'alte părți, cîți de mulți de vor veni și să vor așeza acolo, la acela tîrg, să fie bine încredințați că făgăduința Domniei Sale va fi păzită și nestrămutată; numai oamenii birnici de aŭ țării să nu îndrăznească a merge cu nume de străini; că, aflîndu-să, nu numai că să vor da de grumazi înapoi, ci să vor pedepsi ca niște spărgători de sate, cum și tîrgoveții de mare pedeapsă vor fi de vor primi în tîrg lăcuiori de aŭ țării.

Și alt hrisov, din 1784, Mai 6, de la răposat întru pomenire Domnul Alexandru Costandin Mavrocordat Vvod., cînd și la ace vreme iarăș jăluindu-să lăcuiorii tîrgoveți că epitropii mănăstirii Sfîntului Spiridon, peste hotărîre hrisovului domnesc de apărare ce aŭ la mîna lor, cu care aŭ fost apărați și nesupărați pînă atunce, prin vechil ce aŭ acolò, pe un Lupul Căpitan, i-ar fi supărînd, cerîndu-le cîte doi lei de casă, și vrînd a le lua și hrisovul din mîna lor și că, cercetîndu-să atunce pricină și de cătră însăși Domnia Sa, și văzîndu-să hrisovul Domnului Matei Ghica Vvod., de danie și miluire schitului și bisericii gospod, că nu scrie precum aŭ dat și vatra tîrgului, nici pomenește ca să ieie lei de casă de la cei ce vor lăcui în tîrg, și hrisovul Domnului Grigorie Ion Calimah Vvod., ce s'aŭ dat tîrgoveților mai pre urmă, văzîndu-să că hotărește să nu fie supărați cu adetiul de casă, n'aŭ găsit nici Domnie Sa cu cale a să supăra tîrgoveții cu lei de casă, bezmăn ce li să cerè. Și, după cum pînă atunce s'aŭ păzit de n'aŭ fost supărați cu bezmăn, nici au dat, asămine și Domnie Sa, prin acel hrisov ce-l dă tîrgoveților, hotărește că de atunce înainte și în veci tîrgoveții ce vor fi șezători în vatra tîrgului și pe siliște veche a tîrgului să fie apărați și nesupărați de cătră nimine pentru adetiul de case, iar pe cele ce vor face la cîmp, pe moșie, afară din vatra tîrgului, sămănturi, finațe și orice pentru hrana și alijverishul lor, să aibă din toate a da dejma obiceiuită.

Pe lîngă care s'aŭ mai văzut la mîna lor o anafora din trecutul an și lună, Martie 15, iscălită de Preosfințitul Mitropolit și de dumnelor veliții boeri, de cercetare ce aŭ făcut din poroncă Domniei Mele pricinilor dintre lăcuiorii tîrgoveți și dintre mănăstire Sfîntului Spiridon pentru asupririle ce ar fi suferind ei despre orîndatoriile ce cumpără cu anul de la mănăstire venitul moșiei tîrgului, ce este danie schitului și bisericii, jăluindu-să ei atunce că de trei ani, cu temei peste hotărîre hrisoavelor ce aŭ la mîna lor, după o mărtorie de alegere vetrei tîrgului ce s'aŭ făcut de hotarnici la 1796, și după o carte de judecata Divanului, din anul 1811, ce s'ar fi dat mănăstirii, i-ar fi supărînd iarăș cu plata bezmănului de casă și de orice acaret, i părăle de vită de pe imaș, și cu zile de boeresc, după cum de la o seamă dintre dînșii aŭ și luat orîndatoriul bezmăn, pe acareturile ce aŭ, i părăle pentru pășunat,

și zile de lucru, și că, în loc să cunoască de la mănăstire vre un folos pentru că biserica domnească s'aŭ meremetisit, s'aŭ îngrădit cu zaplaji, s'aŭ împodobit cu toate cele trebuincioase și să ține cu toți trebuincioșii slujitorii, făcându-să și pre tot anul pomenirile ctitorilor la zioa hramului, tot cu a lor ostenele și cheltuială, mănăstire încă să silește a-i asupra cu cerere de aceste, peste dreptate. Prin care anaforă arată Preosfinția Sa și dumnealor anume toate scrisorile ce s'aŭ arătat de față în cercetare acei judecăți de spre amândoa părțile, și, puind temeiū pe hrisovul de afierosire schitului și bisericii, că nu cuprinde în sine lăcuință de norod, și vatra tîrgului nefiind periorisită în semne hotară, nici în hrisovul de afierosire, nici în hrisoavele din urmă date lăcuiitorilor tîrgoveți de apărare, ce mai vîrtos prin acele din urmă hrisoave să hotărește că, oricîți de mulți oameni să vor aduna și să vor așeza cu lăcuința acolò în tîrg, să nu fie supărați de spre nimene cu cerere de bezmăn pe lăcuințele lor, oboară acè judecată toate cărțile domnești ce-și va fi mai cîștigat mănăstire în urma afierosirii și între epohi a hrisoavelor date lăcuiitorilor tîrgoveți, și după aceia, cum și toate hotărîturile și alegerile vetrilor tîrgului ce s'aŭ făcut de orînduiții boeri hotarnici, cu poronci domnești după cererea mănăstirii, înnainte și în urmă aceluī mai de pe urmă hrisov, din 1784, Maiū 6, dat tîrgoveților, adecă la aniū 1776, Septemvr. 29, de răposat Vornicul Athanasii Ramadan (fiind la acè vreme Spatar) și la aniū 1796, Iulie 30, de dumnealū Spatarul Theodor Balș și Stolnicul Neculce; asupra cărei mărturii hotarnice din 1796 întemeindu-să și judecata Divanului din 1811, Dechemvrie 21, aŭ dat dreptate mănăstirii Sfîntului Spiridon, înuternicindu-o ca să stăpînească moșia tîrgului în despărțire, pe semnele hotare. După acè alegere orînduind Divanul atunce tot pe Spatarul Theodor Balș să pue și pietre hotare, și hotărînd atunce Divanul, prin carte sa de giudecată ce aŭ dat mănăstirii, ca cîți tîrgoveți vor rămînè cuprinși cu lăcuințele lor în vatra tîrgului vechi și nou să nu să supere cu plată de bezmăn, iară pentru acei ce vor fi eșiți cu casă în moșia mănăstirii, să dè cîte doi lei de case și dejma obicinuită, și pentru imaș de pășunare vitelor să plătească toți tîrgoveții și lăcuiitorii la mănăstire pe an cîte cincī parale de vita mare, și pe jumătate, de mînzat, iar pentru viței să nu dè nimică, după urmare ce să păzește și pre la alte tîrguri. Mai vîrtos pentru că acele hotărîturi și alegeri a vetrilor tîrgului s'aŭ văzut urmate la fața locului de rînduiții boeri în fiștecare din acele arătate vremi, fără să le vadă fața și hrisoavele lăcuiitorilor tîrgoveți. Și că, nevăzîndu-să puse în lucrare nici de mănăstire până la anul 1811, găsesc Preosfinția Sa și dumnelor cu dreptul a să păzi în nestrămutare arătatele hrisoave domnești, cu urmare întocma, adecă toți lăcuiitorii tîrgoveți i boerinașii ce să află așezați în Tîrgul-Frumos cu case, dugheni i moara din tîrgu, a lui Apostol Tăutul, și orice alte acareturi vor fi, cum și toți acia care și de atunce înnainte să vor

aduna acolò în târg, cu facere de casă și dughiene, spre întemeiere orașului după putere acelor arătate hrisoave, n'au să-î supere cu nici un fel de bezmăn, pe toate acareturile lor, neputînd Divanul strămuta hotărîre hrisoavelor ce au lăcuiorii. Cum și tot locul de imaș, ce din vechi l-au avut și-l au, asemenea și de atunce să-l aibă toți târgoveții și lăcuiorii pentru păscutul vitelor tuturor acelor ce să află cu lăcuința acolò în târg. Inșă și lăcuiorii să plătească cîte cincî parale de vita mare și cîte doao parale și giumatate de mînzat, iară pentru viței să nu dè nemică, după urmarea ce să păzește și la alte târguri, prin hotărîrile și întăriturile Domnilor de mai nainte, și după cum să cuprinde la acte de giudecată din 1811 ce s'au dat mănăstirii. Și pentru cele ce vor lucra la cîmp în moșia bisericilor, să dè dejma obicinuită, după hotărîre ponturilor domnești, iar pentru zile de boieresc, să lucreze, nici întru un chip să nu fie supărați cu nemică, și că să se dè domneasca noastră carte cătră dregători ca de atunce înnaite să nu-î îngăduiască mai mult pe orîndari a-î supăra pe lăcuiorii cu zile de lucru.

După care socotință și hotărîre a judecătii nici mănăstirii nu-î poate rămînè vre un cuvînt de pricinuire, în vreme cînd mănăstire au cunoscut și cunoaște folos de la numiții târgoveți, cu toate cele trebuincioase cheltueli ce fac ei la biserica domneasca de acolò, cum pre larg și cu lămurire să cuprinde la aceiaș anafora. De care arătată scrisoare și din partea lăcuiorilor târgoveți, și mai cu temeiu, ne-am încredințat Domnia Mea: întăiu, că vetrele a mai sus numitului târg și toată lăcuința norodului, oricît de mare întinderea ar avè, în toate părțile pe hotarul moșiei târgului, au fost și este dreaptă domneasca, neputînd nimine din cei ce au hrisoave de danie și miluirii pe bucăți de loc din hotarul moșiei târgului a pretendirisi nemică de la toți lăcuiorii târgoveți pentru lăcuințele lor; fără numai din cele ce vor lucra ei la cîmp, pentru hrana și alișveriușul lor, au să-și ia stăpîniș acelor bucăți de loc dejma obicinuită după hotărîre ponturilor domnești, și purure după dreptate sînt protimisiti lăcuiorii târgoveți mai mult decît alții a lucra și a să hrăni pe acele locuri rupte din hotarul moșiei târgului, fără nicio împotrivire de spre cei ce au priimit acelea daniș. Al doilea că, atît din pildele altor luminați Domni, afierositorî, avem îndestulă luminare că, orișicarile din Domniile Sale după vremi au bine voit pe cineva cu vre-o bucată de loc din hotarul moșiei vre unui târg domnesc, pururea ferind lăcuințele norodului, hotărăsc și zic descoperit prin hrisoavele Domniei Sale că miluesc cu loc slobod domnesc, necuprins de nimene; și iarăș unde să prilijăste a fi și oareșcare lăcuință, o pomenesc anume ce fel de lăcuință să află pe acel loc. Cît și preîn rare hrisoave domnești din cele vechi să va putè afla periorisită lăcuința de curînd a vre unui târg domnesc, ce purure toți luminați Domni prin hrisoavele de afierosire le-au lăsat în vecinica slobozenie

vetrele târgurilor de a să întemeia cu lăcuințe a oricît de mult norod de toată stare; cum aceia să vede păzită și de însuș Domnul afierositor la schit și la biserică, prin hrisovul Domniei Sale de afierosire, că le dă locul slobod, cîmpul, fără să periorisească lăcuința norodului, și din vatra târgului ce era lăcuit le hotărăște bisericilor să aibă venit numai pîrcălăbie și scutire a doao crăcime și o orîndă jidovască, ce sînt acolò în târg, de angăriile ce era în țară la acele vremi, și de la iarmaroace mortasăpia. Supt care cuvinte să mărtorisaște de însuș Domnia Sa că la acea vreme crăcimele de pe locul domnesc avè stăpîniî lor, și pentru dînosele pe tot anul plătè la Domnie în bani acele anume arătate angării, și că băaturile ce să vindè de cătră Jidovi avè osăbită orîndă, pentru care Jidovii plătè bani la Domnie pe tot anul; iară nu că Domnia Sa aū dat schitului și bisericii a avè însuș crăcimile și casele jidovești, ca drepte afierosiri ale sale; ce numai acele ce plătè stăpîniî lor atunce la Domnie, le afierosește numitelor biserici, să le aibă drept venit spre agiutorire. Al triile, și în sfîrșit, că scoposul și bunăvoința a luminașilor Domni ce aū dat hrisoave de apărare lăcuiitorilor târgovești aū fost unite cu a însuș luminașilor Domni bătrîni ce aū descălicat dintru început acest târg, în carele aū așezat pe acele vremi și Scaunul Domniei acolò, de a să statornici și a să întemeia acel târg, ca unul din cele mai vechi orașe domnești, cu lăcuință cu oricît de mult norod, fără a le periorisi lăcuința, supt alt cuvînt. De spre ceialaltă parte de cîmp pustiū a hotarului moșiei domnești a târgului ce să dedese danie schitului și bisericii mai înainte mărtorisăse însuș hrisoavele Domniilor Sale ce aū dat la mîna târgoveșilor, că numai cu cuvîntul țarinii o periorisese lăcuința lor și hotărăse schitului și bisericii a-și lua venit deplin numai din cîmp, pentru cele ce vor lucra târgovești în țarină, sămănături, fănațe, spre hrana și alejverișul lor. Iar pe lăcuințele lor și pe imaș nimăruī să nu dè nemică, pentru că venisă târgul, cînd li s'aū dat lor acel întăiū hrisov, în proastă stare, cu înpușinare de norod, din pricina supărărilor ce li făcè călugării de la schit, cerîndu-le bezmen cîte doi lei de casă. Din noima dar cărora hrisoave curat să dovedește că schitul și biserica, în cuprindirea afierosirilor sale, nu poate mai mult a avè la stăpînire decît numai țarina și celelalte pomenite venituri din vatra târgului, iar vatra târgului și imașul aū rămas domnesc, în deplina stăpînire lăcuiitorilor târgovești, asupra cărora să vede și lucrare lor de stăpînire, fără nicîo supărare de spre mănăstire, până la anul 1811, cînd cu giudecata Divanului s'aū dat în stăpînire mănăstirii imașul și o parte din lăcuința târgului, după hotărîtura și alegire ce s'aū făcut vetrilor târgului de dumnealui Spat. Balș la 1796, cu poronca domnească, după cerere epitropilor mănăstirii, acè nepusă în lucrare de mănăstire până la 1811, ce ș'aū dobândit carte de giudecată Divanului, ho-

tărîndu-i-să atunce a lua de la târgoveți din imaș parale de vite și câte doi lei de casă de la cei eșiți din vatra târgului, din semnele acei alegeri a dumisale Spătarului, cum să arată mai sus prin anaforă. Deci, măcar de am și luat Domnia Mè din împregiurările mai sus însămnate deplina pliroforie și încredințare că, nu numai vetrele târgului ce și însuș locul imașului sînt drepte domnești, cunoscute de cei mai d'innainte luminați Domni, și că supt drept cuvînt s'au făcut vetrele târgului hărăzire luminatei Domniții noastre, dar Domnia Mè, protimisind mai mult obșteștile folosuri decît cel în parte, și unindu-ne cu toți luminații Domni acei ce au avut rîvna părintească și patrioticească de a întemeia toate orașele din țară cu lăcuința de mult norod, purure prin chemări cu obștești publicații, de pe la depărtate locuri străine, și prin făgăduință cuprinzătoare de domnești mile și volnică slobozenie, statornicindu-i și dăruindu-le veșniciei privelegiilor, numai și numa spre împodobire politilor și spre obștesc folos a norodului țării, ca prin alejverișurile și neguțitorii ce vor face unii cu alții să-și înlesnească fericita petrecere a viețuirii dinpreună; căroro luminați Domni vrînd și noi a ne arăta următorii și a ne face părtași cu vecinicie la a lor bună faptă, ca și noi să dobîndim împreună cu dînșii fericita pomenirea acum și în veacurile viitoare,—spre aceia dar, binevoind Domnia Mea de a arăta și fapta noastră ighimonicească, părintească și patrioticească plecare ce avem de obște cătră toți supușii noștri și fii ai patriei noastre, socotit-am, și, împotrivă aceștii vecinice hărăzirii ce făcusăm Luminării Sale prin domnescul nostru hrisov și a veniturilor ce-i hotărîsem ca să ia pe tot anul, am împăcat Domnia Mea pe Luminarea Sa cu alte osebite ale noastre domnești mile, spre agiutorire stării Luminării Sale, și, luînd de la Luminare Sa arătatele vetre ale numitului târgu, cu tot locul lăcuit și nelăcuit, împreună cu hrisovul nostru și alte scrisori întăritoare ce-și mai dobîndise în urmă, iarăș întru al noastră domnească stăpînire, și tot scoposul nostru privind de a să aduce acest vechiū oraș în cè mai bună stare și întemeiare, cu înmulțire de lăcuitori orășani ce să cuvine unui oraș unde au stătut mai innainte și Scaun al Domniei țării aceștia, — spre al căruia dar vecinica întemeiare neaflînd Domnia Mè în vreme aceasta altă mai încredințată nădejde și înlesnire decît mai întîiū să întărim danie și miluire sfințelor numite bisericii, cu adăogire ca, pre lîngă locul slobod de hrană pentru țarină și finaț, ce le lăsase în deplina vecinica stăpînire luminații Domni, cari au dat lăcuitorilor târgoveți să aibă la mîna lor hrisoave de apărare și numai dejma obicinuită să-și dè pe cele ce vor lucra la cîmp, pentru hrana și alejverișul lor, să le mai miluim și cu tot locul imașului (ce din vechi l-au avut târgoveții slobod, fără nicîo supărare de spre nimine, spre întrebuițare de obștie a pășunării vitelor, atît a trecătorilor drumeți și a norodului ce să adună la acel târg pentru aleșveriș, cît și a însuș vitelor sale),

și numitele biserici, pentru acel loc al imașului, de la nimine alții să nu poată cere și a lua nemică decît numai de la toți de obștie lăcuiitori țîrgoveți să aibă a trage și a lua pentru pășunare a însuș vitelor sale hotărîtele părăle de vite pe tot anul după socotința giudecății Preosfințitului Mitropolit și a dumilorsale veliților boeri, cuprinse la arătata mai sus anaforă din trecutul an și lună Martie 15, adecă cîte cincî părăle de vita mare și cîte doao părăle și giumatate de mînzat, și numai acest hotărît venit pentru vite ce li să mai adaoge să le mai aibă bisericile de acum înainte în vecinica nestrămutare, de la toți țîrgoveții, iară la locuințele lor și la orice acaret de a lor ce ar avè, sau alt amestic mai mult pe locul hotărît de imaș, să nu mai poată avè în veci nici vre o lăcuință de oameni ori vite, bisericesti sau străine, să nu fie volnici a așeza pe locul aceluî imaș, supt niciun cuvînt, decît din locul hotărît de țarină își vor trage de la lăcuiitori țîrgoveți ce să vor hrăni pe dînsul dejma obicînită după glăsuire hrisoavelor domnești și după hotărîre ponturilor și a pămîntescului obicei, protimesind însă purure mai întăi pe țîrgoveți de a să hrăni pe acel loc decît pre străini, precum și dreptate urmează, fiind rupt acel loc din hotarul domnesc al moșiei țîrgului, și după aceia să punem la cale și pentru toată lăcuință de obștie al norodului aceluî numit țîrg, spre creștere și înmulțire. Și, pentru ca nu cumva în vremile viitoare vre unul din luminații Domni ce după noi vor urmă la Scaonul aceștii țări să să întîmple a-l mai lua acest țîrg pe sama Domniei și a-l mai dărui cuiva, din care să poată curge împrăstiere și răsăpire orașului și să rămie vecinică pomenire a luminaților Domni bătrîni (ce dintru început l-au descălicat și l-au întemeiat, și în urmă l-au păzit cu domnești privilehii) în părăsire și pustiire, Domnia Mè dar, ca un obștesc părinte și patriot, privighind apărare și întemiare lui și vecinica statornicire și liniștita odihnă de obștie a tuturor lăcuiitorilor țîrgoveți de toată stare și nație ce vor năzui a să așeza cu lăcuința și petrecirea lor într'acest țîrg numit Țîrgul-Frumos, cu întindere pe întregi vetrele țîrgului, acè veche și acè noao, în cuprindere vechilor hotară; macar și pe însuș parte din hotărîtul loc pentru imaș întîmplîndu-se a să întinde lăcuință orașului, tot ca vatră de țîrg să să socotească și acè parte de locu ce să va cuprinde cu lăcuință. Însă acè strîmtorire a imașului ce să va întîmpla, nu li să sloboade voie țîrgoveților a cere să li să îplinească din locul hotărît de țarină prin domneștile hrisoave, cum nici a să scādè din suma vitelor ce au a plăti pe tot anul, nici odinioară în veci; și țîrgoveții, de vor avè după vreme trebuință de mai mult loc de imaș, pentru pășunare vitelor lor, să-și cumpere prin învoială de la stăpîni moșiilor migiașite cu țîrgul, fără a îndrăzni să mai ceară loc de la numitele biserici, supt cuvînt de imaș.

Drept aceia prin acest al nostru domnesc hrisov întăi dăm și întărim vecinica

stăpînire sfintelor dumnezeești lăcașuri, numitului schit din codrul Iașii, ce este mitoh al mănăstirii Sfîntului Spiridon din Iași, și bisericii domnești din Tîrgul-Frumos, pre a lor dreaptă afirosire, ce aș rămas după glăsuire hrisoavelor domnești date la mîna lăcuitorilor tîrgoveți, bucata de loc slobod din hotarul moșiei domnești a tîrgului, cîmpul hotărît de țarină, și de fînațe, în toate hotarale lui de spre megieși, după glăsuire hotarniciei și a hrisovului din anii 7263, iar de spre tîrg pe hotarale ce să vor statornici acum, în despărțire de cuviinciosul loc al imașului, și a-și lua obicnuită dejma de la tîrgoveți și de la toți alții ce să vor hrăni pe acel loc. Cum și din vatra tîrgului și de la iarmaroace să aibă și de acum înnainte veniturile hotărîte prin hrisovul Domnului Matei Ghica Vvod. din 7263, cîte să politicese acum în vreme aceasta. Și deosăbit le mai miluim Domnie Mè și cu venitul de pe locul imașului, de la toți tîrgoveții, de a-și lua părălele hotărîte: de vită mare și de mînzat, pe tot anul, precum mai sus să arată, pentru toată suma vitelor ce să vor socoti acum că pot să le pască pe acel imaș. Din care suma a vitelor doao părți să să socotească a fi vite mari și a tria parte mînzați, iar pentru vițai nu aș să plătească nimică. Și lăcuitorii tîrgoveți, orî de vor avè pe la cașale lor suma acelor vite, sau de nu vor avè, Domnie Mè îi îndatorim a plăti deplin pe tot anul acel venit la bisericii, fără nicîo înpotrivire. Supt care chip pot rămînè curmate și toate pricinile ce-ar putè naște în toate vremile dintre lăcuitori și dintre rândușii număratorî a vitelor, și țin-du-și bisericile venitul ce aș a lua pentru vite de la tîrgoveți pe fieștecare an pentru locul imașului, fără să mai poată avè cè mai mică altă stăpînire bisericile asupra cuviinciosului loc, lăsat pentru imașul tîrgului. Care loc de imaș hotărîm Domnia Mè de acum înnainte să fie în vecinică nedespărțire de vetrele tîrgului și despărțit în curmeziș, dintr'o margine și până într'alta, de spre locul țarenii; supt care chip rămîne păzită și noima hrisoavelor domnești și toată lăcuința tîrgului, oricît s'ar întinde după vreme, în vecinică nesupărare a nemăruî din megieși.

Spre care dar despărțire a imașului de locul țarinii, și spre a socoti în frica lui Dumnezeu și cîte vite să pot paște pe cuviinciosul loc lăsat pentru imaș, în vreme aceasta; după care să se așeze și plata venitului de spre tîrgoveți la sfintele bisericii pe tot anul, precum să hotărăște, să va orîndui prin carte Domniei Mele pe unul din episcopii țării sau pe un boer mare din Divan ca să margă la fața locului și, înpună cu dumnelor ispravnicii Ținutului, fața fiind și vechil din parte numitului schit, orînduit de dumnelor boerii epitropi și toți fruntașii lăcuitori tîrgoveți, să socotească și să pue sfîrșit cu stîlpire de hotară, dînd și mărturie în scris la amîndoa părțile, pe stîlpire în măsurî ce vor face, și pentru suma vitelor ce să pot pășuna pe locul imașului, și cîți bani să cuprind a plăti tîrgoveții, pe tot anul, pe acele vite,

venitul sfintelor biserici; care în urmă să vor întări și prin osăbite cărțile Domniei Mele, spre vecinică nestrămutare.

Iar pre toți de obștie lăcuiorii târgoveți, de toată stare, creștină, armenă, jidovi și orice altă nație și chiemare vor fi, milostivindu-ne Domnia Mă după cele întărite privileghiurile ce au prin arătatele hrisoave domnești ce li s'au dat de luminații Domni după vremi, de a le ave totdeauna în vecinică nestrămutare, îi și miluim și le dăruim de veci vetrele Tîrgului-Frumos, adecă vatra veche și vatra noao și cu tot locul lăcuit și nelăcuit până acum, în toate dreptele vechi hotară, cum și cu locul hotărît pentru imaș, în nedeșpărțire de vetrele tîrgului, precum și din vechi l-au avut, ca să le stăpînească de acum înnainte, ca dreaptă ocina și moșie a lor, și, în urmă, clironomiilor lor, din neam în neam, nimăruî nedînd nemică pentru lăcuința lor, oricît de mare întindere ar ave, făcîndu-și și toate alejvelişurile neguțitoriiilor sale, acolò în tîrg, în volnica slobozenie, fără nicio supărare de spre nimine, cu vre o cerere de adetiul locului. Decît numai pentru locul imașului să îndatoresc de Domnia Mă a plăti numai ei, tîrgoveții, bisericilor pe tot anul pentru vite, întocma precum să hotărește mai sus, fără să poată ei cere vre o plată pentru imaș, atît de la trecătorii drumeți, cît și de la norodul ce să va aduna acolò la tîrg, pentru alejveriș. Și, oricît să va strîmta imașul cu lăcuința tîrgului, nu au ei voe a cere să-l mai lărgască peste semnele hotare statornicite între imaș și între locul țarinii și a fînațului ce au rămas în cuprindere afierosirii bisericilor; ei ei, de vor ave trebuință de mai mult loc de imaș, vor cumpără prin învoială dela stăpînii moșiilor megieșite tîrgului, precum s'au zis și mai sus. Și la cîmp pe locul țarinii și a fînațului, ce rămîn în vecinică stăpînire numitelor biserici, oricare dintre lăcuiorii tîrgoveți își vor face trebuincioasa lor hrană de peste an, sînt îndatoriți a da dejma obiceiuită după hotărîre ponturilor domnești și pămîntescul obicei, fără nicio înprotivire.

Și, spre a fi știut și cunoscut de obștie în toate vecurile viitoare că acest numit tîrg au fost luat pe sama Domniei și au fost dat vecinică danie și hărăzire prè-iubitei fiicii noastre Domniții Ralu Calimachi, pe care după danie l-au și stăpînit, luîndu-și și tot hotărîtul venit prin hrisovul de danie și că, în urmă, binevoind, Domnia Mă am împăcat-o pe Luminare Sa cu alte dăruiri domnești înpotrivă, drept vecinică pomenire li s'au dat la mîna lor, a tîrgoveților și însuși acel hrisov de hărăzire răsufat, cu însuși însămnare scrierii noastre, împreună și cu toate alte scrisori ce s'au luat de noi de la Luminare Sa, ca să fie ei bine încredințați de vecinica lor dăruire ce li s'au făcut de cătră Domnie Mea, spre cè de săvîrșit întemeiere al acestui oraș, cu înmulțire norodului, și a-l înpodobi ei cu ziduri temelnice de piatră ca pre a lor vecinica moștenire. Inșă nici ei, nici moște-

nitorii lor din neam în neam nu aŭ voe a rumpe din locul vetrelor tîrgului și din locul imașului bucățî și a le da cuivã din megiași ca să le lipască cãtrã hotarul moșiilor sale, supt niciun chip sau cuvînt, cãci, oricînd să va dovedi urmare ca aceasta, știut să-î fie aceluî ce va îndrãzni a primi, cã locul acela să va lua și să va lipi tot cãtrã hotarul tîrgului, și va rămînè pãgubaș de ceia ce va da, plătind încă pe atîta și gloabã la Domnie. Cît și tîrgoveții aceia ce vor îndrãzni a face niște urmãri ca aceste, și să vor dovedi, nu numai cã vor pierde tot ce vor lua, luîndu-sã dela dînșii pe sama Domniei îndoit, și strașnic să vor și pedepsi, dar încă în veci vor fi lipsiți și de această al noastrã domnească milã ce am fãcut cãtrã dînșii. Așijdere și numitele biserici, de vor avè drepte a lor acãreturi în numitul tîrg, tot acelaș drit vor avè ele ca și însuș toți de obștie cialaltî lãcutori tîrgoveți, la stãpînire acãreturilor sale, cu loc cu tot, în veñicã nestrãmutare și fãrã nicio osãbire. Apoi, tot spre mai buna întemiere acestuî oraș, hotãrim și poroncim a să pãzi în veñica nestrãmutare aceste mai gios însãmnate rîndueli. Adicã : Întãiu preste tot anul hotãrita zi a tîrgului de sãptãmînã să fie Gioia, și toți neguțitorii de loc și cei strãini ce să vor aduna cu marfa la zioa tîrgului să stè să-și vîndã mãrfurile lor la uliță de rînd, prin dughene și pe locuri slobode, deșchisã, ce vor fi în rîndul uliții, fãrã a fi volnic vre unul a merge și a întinde scaune cu marfã într'alta parte, sau în Tîrgul Vitelor, spre obștească pãgubire a celoralți; ce tot alejverișul, a tuturorã, să fie de laolaltã, la fața uliții.

Al doilea : să hotãrãsc preste tot anul într'acel tîrg a să face doaisprãzãce iarmaroace pre rînd : șase în deal pe vatra veche și șase în vale, pe vatra noã, la aceste însãmnate zile de sãrbãtori. Însã : unul la zioa Sfîntuluî Ioan Bogoslovul, Sãpt. 26 ; al 2-lea la Vinere-Mare, Octomvrie 14 ; al 3-lea la zioa Sfînților Arhanghelî, Noemv. 8 ; al 4-lea la zioa Sfîntuluî ierarh Nicolai, Dechemv. 6 ; al 5-lea la zioa Sfîntuluî marelui Antonie, Ghenarie 17 ; al 6-lea la Stratenie, Fevr. 2 ; al 7-lea la zioa Sfînților 40 Mucenicî, Martie 9 ; al 8-lea la Duminica Thomiî dupã Paști, la Aprilie ; al 9-lea la zioa Sfînților Împãrați Costantin și Elena, Mai 21 ; al 10-lea la Sãmzenii, Iunie 24 ; 11-le la zioa Sfîntuluî prooroc Ilie, Iulie 20, și al 12-lea la Tãere Capuluî Sfîntuluî Ioan Botezãtoriuluî, Avgust 29.

Al triile, doã meideanuri mari obștești pentru adunarea iarmarocilor : unul pe deal, în vatra veche, și altul pe vale, în vatra noã ; iarãși de cãtrã iubitoriu de Dumnezeuî episcop sau de ceilaltî boeri să vor alege la ce loc aŭ să fie, și ce lãrgime și lungime să poatã avè, pentru ca să încapã oricît de mult norod și vite ce s'or aduna în vremea iarmarocelor, fãrã a să strîmtori. Care meideanuri așãzîndu-le în mãsuri de stînjãni, să le și stîlpeascã cu pietre hotarã, dîndu-sã și mãrturie în seris la mîna epitropilor tîrgului, și nimine din lãcutori tîrgoveți să nu îndrãzneascã niciodinioarã în veci a

face vre o bină pre locurile hotărîte de meidean obştească saŭ peste liniile marginilor lor, căci, îndrăznind vre unul a face vre o bină peste acele linii, în meidean, ştiut să-i fie că, nu numai binaoa i să va risipi, dar şi certare va lua, cum nici săpături şi gropi prin meidean să nu îndrăznească a face, spre stricarea meideanului, şi, de vor şi fi, să le asămăneze.

Al patrule, dintre toţi cei mai de de frunte tîrgoveţi de toată stare să să aleagă patru epitropi, oameni cu frica lui Dumnezeu, pentru purtare de grijă a tîrgului întru toate, şi acia purure să fie îndatoriţi a privighie şi a să păzi bunele rîndueli în tîrg, mai alegîndu-să încă şi alţi tîrgoveţi supt ascultare epitropilor, carile să aibă purtare de grijă în toată vremea numai pentru paza oraşului de oamini răi şi de întîmplare de foc, îndatorindu-i prin dregătorii Ținutului pe fiiştecare dughengiŭ din uliță a avè vas cu apă, scară, cofe, cange şi funie legată pe toată casa şi dugheana. Şi toţi orînduiţi epitropi să îndatorească a împărţi şi locurile slobode, la tîrgoveţi ce vor avè a-şi face case şi dugheni, păzînd liniile ulițelor şi lăsînd drumurile trebuincioase din tîrg slobode, spre înlesnire umblării norodului de obşte, dîndu-li fiiştecaruia şi țidule la mîna, pre locul său, în măsurî.

Al cincilea, tot orînduiţi epitropi în vreme adunării norodului la iarmaroace să îndatorească a împărţi cu izvod de la olaltă locul uliții în meideanuri, unde să-şi întindă negușitorii de loc şi cei streini mărfurile lor ce vor avè de vînzare în iarmaroc spre obştească alijveriș, şi, după ce să vor aşaza dughengii cu corturile şi șoproanele lor de rînd pe de-amîndooă marginile uliții din meidean, apoi iar de rînd şi cu izvod să să aşază şi carile i căruțele lăcuitarilor spre întindere, de a vinde marfa ce va avè fiiştecare în carul şi căruța sa, puindu-să toate în bună orînduială, fără a să înghisui unul preste altul; şi bănturile asămenea, în rîndul cuviincios să le aşază, spre a nu să pricinui, cele mai mici sminteli obştească alijveriș, în toate vremile iarmarocelor — privighind şi dregătorii județului de a să păzi de cătră epitropi bunele orîndueli şi liniștire norodului de obşte întru toate, spre adăogirea obştească folos, aşazînd ei şi Tîrgul Vitelor la o margine, fără a să ameștițe vitele pintre norod, spre ferirea de întîmplări primejdioase norodului.

Al șasălea, sfînta bisărică domnească de acolò să îndatorească de obşte pre toți lăcuitarii tîrgoveți a o ține în toată vremea grijită, curată şi în bună stare, cu toate cele trebuincioasă, slujindu-să sfintele liturghii de obşte în toate zilele şi făcîndu-să cuviincioasele pomeniri în vreme, fără niciun cusur, spre vecinica pomenire a ctitorilor şi tuturor luminașilor Domni și a noastră, noului ctitor,—pentru care iarăși epitropii orînduiți sînt însărcinați cu purtare de grijă în toată vreme.

Al șaptelea, fiindcă tîrgul acesta este în schele drumurilor mari a cinci Ținuturi, și locul unde să află aşezat tîrgul în vatra noa, este șas loc și mlăștinos,

între pîrae, unde la cè mai mică sloată de ploaie să fac mlaştini şi glodărie, încît niminea nu poate să treacă şi să umble; peste care mlaştini şi părae îndatorim Domnia Mè pre toţi tîrgoveţii de obşteie să facă din nou pod stătătoriu, peste tot cu podele de stejar, spre înlesnirea trecătorilor drumeţi şi a mezilurilor ce umblă cu poronci, şi purure podurile acele să le ţie în bună stare, întocmite şi meremetisite, ca să nu stè drumul trecătorilor niciun ceas. Care purtare de grijă a podurilor iarăşi asupra orînduiţilor epitropi să însărcinează de a fi cu privighere în toată vreme şi a avè purure podele gata adunate în tîrg, spre întocmire şi meremetul podurilor.

Şi, după ce să vor face acum din nou, al optulea, dumnealor dregătorii Ţinutului, ispravnicii, şi căpitan de tîrg, ce-l vor orîndui dumnealor acolò, la acele obşteşti ale oraşului, ce atîrnă la purtarea de grijă a orînduiţilor epitropi, întru nimică nu aŭ a să amesteca, şi, nu numai să nu îndrăznească a le face vre o împotrivire de a le pune la cale toate în vreme lor, spre a nu să întîmpla cel mai mic cusur, dar încă îi îndatorim şi le poroncim Domnie Mè să fie în toată vreme cu privighiere de a să împlini după hotărîrea noastră şi a să ţinè purure în buna rînduială, şi orice agiutor li să vor cere de cătră orînduiţii epitropi spre împlinire celor de noi hotărîte, neapărat să-l dè, căci apoi vor fi căzuţi supt răspundere şi fără de îndreptare înaintea Domniei Mele, iar la toate altele ce atîrnă la datoriile dregătoriei Ţinutului, adică împlinire birului şi alte orînduite de la Visterie în tîrg, după obicei, şi zabătlîcul i giudecăţile şi îplinele, le vor căuta dumnealor după rînduială păzită în toată ţara. Şi căpitani de tîrg saŭ şi alţi zapcii ispravniceşti să nu îndrăznească de acum înaintea a mai băni pe cei ce vin la tîrg pe toată zioa şi la zile de tîrg, de aduc lucruri de vînzare spre îndestulare oraşului de cele trebuincioase ale mîncării şi altele, — cu care a lor jăfuitoare urmare pricinuesc şi norodului lipsă şi tîrgului închidere, — ce acest rău obicei ūrmat până acum, din catahrisis, hotărîm cu totul să lipsască de la tot felul de zapcii, ştiut făcîndu-li-să şi aceasta, că, de vom mai lua vreo jalobă de nepărsire, negreşit vor fi aduşi aicea, şi straşnic să vor pedepsi, spre pilda şi altor asămînea următori.

După ce dar de cătră Domnia Mè s'aŭ pus la cale toate chipurile vecinicii întemeeri a acestui numit oraş Tîrgul-Frumos, spre obşteie folos, cu adăogire şi de oareşcare bune orînduele, care privăsc purure tot spre statornicire şi podoaba sa, şi cu îndatorire de obşteie asupra lăcuitorilor tîrgoveţi de a le ţinè şi a le păzi în vecinica nestrămutare, precum s'aŭ socotit şi s'aŭ pus la cale, însămnăm mai sus toate, prin lămurită descoperire şi prin însuşi acele arătate opt ponturi. Dar, spre împlinire îndatoririlor ce le facem Domnia Mè lor şi epitropilor ce-şi vor alege purtători de grijă tîrgului, fiindcă acele îndatoriri sînt de neapărată trebuinţă, cu care, aducîndu-le ei la împlinire, negreşit trebuia să le urmeze mari cheltueli, şi, de crezut fiind că stare lor nu

va putè în toată vreme întâmpina numai de la sine săvîrşire lor în cuviincioasăle vremi de trebuinţă, spre a nu să da cel mai mic cusur, fără a lor mare îngreoere şi strunciunare, socotit-am Domnia Mè că, spre oareşcare obştească uşurinţă şi înlesnire, să-î cuprindem din domneştile noastre mile cu oareşcare puţin agiutor,—de nu întocma întru toate, precum să urmează şi să păzăşte în nestrămutare pre la alte oraşă şi târguri în ţară, la veniturile ce să folosăsc stăpîni, pe care le aũ hotărîte prin domneşti hrisoave,—măcar din unele venituri obicînuite, şi iarăşi din unele de acele venituri mai cu uşurinţă, spre neîngreoire acelor ce aũ a le da, şi cu adaogire din altele neobicînuite la acela loc; care s'aũ chibzuit a fi, nu numai de vre o îngreoire, dar mai vîrtos pricinuitoare de mai mare înlesnire la tot norodul de obştie, — ferindu-să cu totul, ei şi dobitoacele lor, de acele supărătoare glodării la intrare, trecere şi eşire [din] acel tîrg în toate drumurile cele mari ale Ținuturilor ce să unesc acolo. Spre care a lor de la noi miluire şi cuprindere de agiutor la obştească cutie a tîrgului, ce are purure a să păzi la unul din epitropi, supt peceteile celorălaltî epitropi şi a cîțiva din fruntaşii tîrgoveți, alăturată şi cu condică de luaturî și daturî, ales-am Domnia Mè, din însuși veniturile hotărîte prin domnescul nostru hrisov de a să luoa dintru acel tîrg de cătră Luminare Sa Domnița noastră, aceia ce s'aũ socotit, și altele ce s'aũ mai adaos, și, hotărînd, rînduim: ca de acum înnainte obştească cutie al acestui tîrg în vecinică nestrămutare să aibă aceste mai gîos însemnate venituri. Adică:

1. Întăi vînzarea vinului, a rachiului și a horelcei să fie slobod de obştie la toți tîrgoveții de loc, fără să plătească vre un ban la cutie tîrgului; iar streinii ce vor aduce de afară în tîrg de vînzare vin, rachiũ sau horelcă, nu sînt volnici a face vînzare măruntă, cu păharul, sau oca, decît numai cu dărdicata, la cei ce vor avè trebuință, sau și cu vadra. Și, cît pentru vin, nu vor fi supărați a plăti nimică la cutie, iară pentru rachiũ sau horelea ce vor vinde în cuprinsul tîrgului pentru alijverișul lor, să aibă a plăti la cutie cîte zăce parale de toată vadra; iar, la vreme iarmarocelor aducînd vin, rachiũ sau horilcă, și vînzînd pe cep în meidean, în cîte zile va ține iarmarocul, să aibă a plăti la cutie de un iarmaroc cîte patruzăci bani de vasul de vin și cîte un leũ de vasul de rachiũ sau holercă; iar cu alta mai mult nu vor fi supărați de spre nimine.

2. Al doile, de la neguțitorii străini și alții la iarmaroc să iae cutia tîrgului cîte patruzeci bani de o întindere sau țarabă, iar la zioa tîrgului de săptămîină, ce s'aũ hotărît a fi Gioia, să ia cutia asămînea cîte patru parale, iar tîrgoveții de loc nu aũ să fie supărați cu aceasta plată la cutie.

3. Al triilea, niminea din tîrgoveții de loc sau streini care până acum n'aũ locuri prinse, nici știute de drepte a lor, acolo în tîrg, la ulițe sau la mahalale, și vor vrè acum din nou să-și facă casă ori dugheni sau alt acaret

acole în târg, să nu fie volnici a prinde locuri și a face binale fără știre episcopilor târgului, pe loc slobod a târgului, pentru că unii ca aceia au mai întâi a plăti la cutie târgului un filotimon, adică pe stînjînul de loc în curmeziș la fața uliții cîte trei lei, și pe stînjînul feței locului din măhalale cîte șasezeci parale, iar cu alt bezmăn pe binalele ce-și vor face pe acel loc luat în măsuri, prin țidule iscalite de epitropi, în veci nu vor fi mai mult supărați, ca și însuși toți de obștie târgoveții cei de mai nainte statorniciți acolo, în numitul târg.

4. Al patrule. De la țitori cîșăpiei acolo în târg, orî târgoveți de loc de vor fi, sau streini, cutia târgului să aibă a lua cîte trei zeci parale de tot boul și vaca și cîte patru parale de toată oae, capra și mielul ce să vor tăia în cuprinsul târgului, iar cu alta cu nimică nu vor fi supărați de spre niminea, și pe aceia purure să se protimisască a fi casapi pe care-î vor vinde carne mai ieftin la norod, și casapii purure să se așaze prin chizășia târgoveților de loc, pentru că ei sînt îndatoriți a răspunde cînd nu va fi carne bună și cu îndestulare pentru norodul de acolo și pentru trecătorii drumeți.

5. Al cincilea, oricarele va voi a face velniță acolo în târg, mai întâi să plătească cincisprăzace lei filotimon la cutie târgului, afară de rînduita plată a Visteriei, și numai atunci să fie volnic acela a o deschide velnița și lucra cînd va fi dată domnească voe de obște a lucra velnițele.

6. Al șasăle, de tot carul și căruța cu marfă neguțătorească ce va încărcă și va descărca acolo în târg, să aibă a plăti cărușul de la sine la cutia târgului cîte patru parale de car și cîte două parale de căruță, iar târgoveții de loc ce-și vor rădica marfă din dughenile sale și o duc pre la iarmaroace ca să o vîndă pentru alișverișul lor, și iarăși vor întoarce în dughenile lor, nu sînt supuși la această plată la cutie.

7. Al șaptele, toți lăcuiorii de pe afară [ce aduc] în târg lucruri de vînzare cu cară și căruțe, numai Gioia la zioa târgului vor plăti la cutie târgului cîte două parale de car și cîte una pară de căruță, afară de cele pentru hrana norodului și lemnele de foc ce vor aduce la târg de vînzare. Și pentru cele ce vor aduce cu sloboda, fără car și căruță, nici la zioa târgului, nici în celelalte zile slobode peste săptămîna nu au să plătească nimăruî nimică pentru acele, fiind pentru îndestularea de obște norodului de la acel târg. Și, în vreme iarmaroacelor, asămenea, pentru acelea nu vor fi supărați a plăti nimică la cutie.

8. Al optăle. După vechiul obicei, un șoltuz și doisprăzace pîrgari aleși dintre haimanalele acelui târg să lasă slobozî și scutiți de toate havalelele și angăriile ce vor fi asupra altor lăcuiori birnici, iar drept birul Visteriei să și-l plătească ei de la sine; care șoltuz și pîrgari au să fie totdeauna pentru slujbele târgului și spre agiutor la întîmplări a arderii de foc și spre paza târgului de oameni răi, supt ascultare numai a episcopilor târgului.

9. Al nooăle, doaăzăci liude oameni streinî dăm Domnia Mè voia tîrgoveţilor a-î aduce de peste hotar, fără bir în țară, după adeverițele dregătorilor marginii țării, și să-î așăze în vre o mahală a tîrgului; care oameni streinî vor fi scutiți de toate dările și angăriile Vistiriei ce vor fi asupra altor lăcuiitori birnici din țară, lăsindu-să slobozi spre obșteșc folos, pentru facere și ținere podurilor din numitul tîrg, de peste mlaștinî și pîrae, în toată vreme, în bună stare, și pentru poslușanie sfintei bisericii domnești de acolò; între care pot fi și meșteri, chetrai și teslari, și la întîmplări de foc de agiutor, la paza tîrgului; care oameni vor fi purure numai supt ascultare epitropilor tîrgului.

Pentru ca toate obșteștile îndatoriri să să poată împlini în cuviincioasăle vremi fără a să da cel mai mic cusur, prin aceste dar mai sus însămănate noaă ponturi întru acel al nostru domnesc hrisov, hotărîm și rînduim anume veniturile statornice de a le avè obșteșca cutie a tîrgului în vecinică nestrămutare, după chipul arătat de la toți aceia ce să îndatoreșc a plăti cutiei, spre agiutorire de obște a tuturor tîrgoveților la toate cele de noi asupra lor puse îndatoriri pentru toată vreme viitoare. Spre care adunare de veniturile hotărîte a cutiei tîrgului îndatorim Domnia Mè pe epitropii tîrgului, acei ce să vor orîndui prin obșteșcă alegere a tuturor tîrgoveților, căroră epitropi li să încredințează cutie tîrgului, veniturile și toate cheltuielile orașului, cum și toată purtare de grijă a bisericii domnești și a podurilor ce din nou acum au a să face acolò în tîrg cu podele de stejar, și în vreme de trebuință mureturile lor, spre a să află în toată vreme în bună stare, întoema precum și mai sus s'au arătat. Și le poroncim Domnie Mè aleșilor și orînduiți epitropi ca în toată vreme să fie cu privighere și silitori a să păzi și a să ține pe lîngă aceste și toate bunele orînduele și a să afla toate în bună stare precum să hotărăște și să rînduește prin acest al nostru domnesc hrisov, păzind întru toate și cum-păna dreptății și ferindu-să de voe veghetă și întires, spre a nu să întâmpla cè mai mică păgubire la folosul obșteșc al orașului și al norodului lăcuiitori, și să ție condică curată de luaturî și daturî, adică pentru cîți bani le vor întra la cutie tîrgului în fieștecare vreme, atît de la tîrgoveți, cît și din hotărîtele venituri a cutiei, și pentru cîți bani și la ce anume să vor cheltui spre obșteșc folos, și, din șasă în șasă luni, la fieștecare giuămătate de an să fie datori epitropii de a aduna la un loc pe protopopul Ținutului ce va fi după vreme, pe preoții bisericii domnești și pe cei mai de frunte tîrgoveți de toată stare și nație, înainte căroră prin cercetare să-și încheie sama de luaturî și daturî. Care, după încheere samii pe șasă luni, să și iscălească în condică acè samă a epitropilor, și, păzind epitropii întru toate cu desăvîrșire dreptate și datoriile epitropiei lor, vor rămîne și de-a purure în neschimbare din epitropie. Iar, dacă, din potrivă, să vor dovedi cu urmări înapotriva datoriei lor, și, pentru rău întires al lor, pricinuitori de păgubire folosului

obştese, de care înştiinţându-ne, atuncea uniî ca acia, nu numai vor fi lipsiţi din epitropie, dar încă şi straşnic să vor pedepsi, mai pre urmă şi cu lipsire de însuşi averile lor, făcîndu-să toate obşteşti, ale cutiei oraşului, fără a li să priimi vre un cuvînt de îndreptare, ca unor următori împotriva obşteşcului folos. Asupra dar tuturor acestor mai sus zisă, cuprinsă şi hotărîte, hrisovul acesta al Domniei Mele să fie sfintelor dumnezeeshi lăcaşuri, numite bisericii, schitul din Codrul Iaşilor, de asupra Socolii, ce este mitoh al mănăstirii Sfîntului Spiridon din Eş şi bisericii domneşti din Tîrgul-Frumos, de întăritură asupra locului ţarinii şi a veniturilor hotărîte prin hrisovul Domnului Matei Ghica Vvod din anii 7263, şi de miluire şi veşnică aferosire asupra hotărîtelui venit, din locul lăsat de imaş tîrgului, ce l-au avut lăcuiitorii tîrgoveşti în stăpînire lor, şi mai înainte, până la anii 1811, fără nicio supărare de spre nimine şi fără a plăti cuiva vre un ban pentru păşunare vitelor lor în imaşul tîrgului. Care venit acum de noi să face statornic la numitele bisericii, ca să-l plătească pe tot anul tîrgoveştii de la sine, numai pentru păşunare vitelor lor, iar lăcuiitorilor tîrgoveşti tuturor de obşteie uric de danie şi întăritură vecinică pe vetrele numitului tîrg, cu toată lăcuinţa lor ce să află acum, şi orîcît să va mai întinde şi de acum înnainte, şi pe locul imaşului nedespărţit de vetrele tîrgului, precum s'au arătat, şi asupra bunelor aşazate rîndueli, şi asupra veniturilor cu care s'au cuprins spre agiutorire la cele ce de cătră noi sînt îndatoriţi pentru de-a purure lor şi clironomilor lor din neam în neam, statornic, neclintit şi nerăşuit niciodinioară în veci. Care, spre întocma urmare şi lucrare, întărindu-să cu a noastră domnească iscălitură şi pecete, poroncim Domnie Mè dumitale Vel Logofăt de a să aduce la împlinire şi prin domneştile noastre cărţi a să orândui cercetători la faţa locului, precum mai sus hotărîm şi dumitale Vel Vist. să se facă domneştile noastre cărţi de publicaţie, pre la toate Ținuturile, spre înştiinţare tuturor neguţitorilor şi lăcuiitorilor de obşteie, pentru hotărîta zi a tîrgului de săptămîină şi pentru hotărîtele iarmaroace de preste anu, anume la zile de sârbători însămnaate, cum şi pentru bunele aşazate rîndueli şi pentru veniturile obşteştii cutii a tîrgului, să să facă ponturi întărite cu pecete Domniei Mele, spre obştească înştiinţare a tîrgoveştilor şi a tot norodul ce să vor aduna la acel tîrg, spre alejveriş. Scriindu-să şi osăbită poroncă cătră dregătorii Ținutului de a le pune şi în lucrare, şi pentru ca să fie de-apururea cu privighiere de a să păzi întru toate întocma precum să hotărăşte, dînd dumnealor în toată vreme şi cuviinciosul agiutor orînduişilor epitropi spre a le săvirşi şi a le împlini toate îndatoririle lor, în cuviincioasele vremi. Poftind dar Domnia Mè cu dragoste şi pe alţi fraţi luminaţi Domni, pre care Sfîntul Dumnezeu în urma noastră îi va dărui cu Domnie aceştii ţări, orî din neamul nostru, sau din alt neam, strein, să nu strice această miluire şi danie,

ce cu dreptate s'au făcut de cătră noi, spre întemeere acestui vechiū oraş domnesc, precum nici noi n'am stricat ale celor mai d'înainte de noi luminaţi Domni ce au stăcut după vreme, ce mai virtos să întărească cu adaogire, spre a Domniilor Sale cinste şi vecinică pomenire. Scrisu-s'au hrisovul acesta la Scaunul Domniei Mele în oraşul Iaşii, prin alcătuire credincios boeriului nostru Constandin Leondari biv Vel Sulgeriū şi logofătū de taină al Divanului Domniei Mele, în anul al treile al cei de al doile Domnie al noastră la Moldavie, şi s'au dat la anii de la Mintuire Lumii 1815, Septembrie 5.

[In copie:]

Noi SCARLAT ALEXANDRU V^{vd}.

Locul peceţii
gospod.

S'au poslăduit copie aceasta cu condica Divanului, şi este întocma.

De mine s'au alcătuit întocma după poronca şi hotărîrea gospod. Costandin Leondar Sulger, logofăt de taină.

No. 26. Judecătoria Țănutului Cărligăturii.

Pentru că copia aceasta, numerărisită în No. de [16] file, poslăduindu-să din cuvînt în cuvînt, şi fiind întocmai după cē adevărata copie încredințată de Divan la anul 1815, Dechemvrie 18, după cererea ce au făcut toți lăcuiitori acestui tîrg, s'au încredințat cu iscăliturile cilenurilor și punerea peceții giudecătoriei acestui Ținut. 1832, Dechemvrie 3.

Gheorghii iconom Camenar.

IOAN STRAT Paharnic.

Locul peceții
Ținutului Cărligăturii.

Director, COSTANTIN PASCAL.

II.

DIN VIAȚA MOȘNENILOR VIERI AI ȚINUTULUI SĂCUIENILOR

Intre județul Prahova și județul Buzău (1) a dăinuit multă vreme un județ intermediar al Săcuienilor («sud Saac» în slavonește), locuit, cum se vede din chiar numele său, mai ales de Români de peste munți, de Mocani coboriți din Săcuime (2). Incepură cu stâne statornice așezate pe aceastăaltă clină a munților, apoi întemeiară sate, până ce, pe valea Teleajenului, pe valea Șcheilor, ei își avură Ținuturi întregi și căpătară în Vălenii-de-Munte, unde eră și vama Săcuienilor pentru carăle ce treceau pe la Ceraș spre pasul Buzăului (3), centrul așezărilor lor. Până astăzi portul lor, graiul lor cu labialele schimbate, numele lor, curat mocănești, proverbele lor, firea lor deosebită arată de unde a pornit această energică și stăruitoare poporație.

Vieața lor se deosebește dela o vale la alta. După aceste osebiri ea trebuie și studiată. Cei din partea apuseană a județului Buzău de astăzi se făcură cu vremea vieri. Un șir de acte ce am găsit în stăpânirea doamnei Speteanu din Valea Șcheilor poate servi pentru

(1) După Mihai Cantacuzino (v. mai jos) Săcuienii ar fi trecut, spre Răsărit, până în marginea Moldovei. E o greșeală. Plășile erau a Câmpului, a Tohanilor, a Cricovului, a Podgoriei, a Scăienilor, a Teleajenului, «de spre Buzău» (Fotino, *Ἱστορία τῆς πάλαις Δακίας*, Viena, 1813, III, p. 202 și urm.). Pella 1800 cuprindea și Bucovul.

(2) Cf. Unguri, Ungureni, locuitori dintre Unguri. Un al doilea rând de coloniști, Ungureni, vin pe la 1800. De aici Mănecii-Ungureni pe lângă cei Pământeni, și Ungurenii din Fântânele, cari arată la 1800 cum au venit din «Țara Ungurească» «pe moșia unii Marii Șătrăresii Giurgiuchioaei», cu 6 zile de clacă pe an și dijmă, cu voie de fân și vie (20 parale de pogon, 4 parale de «nume» și odăi de oi, dând 6 miei pe an, toți); *Studii și documente*, V, pp. 529—30, no. 23.

(3) «Istoria Țerii-Românești», tipărită de Tunuslii (a Banului Mihai Cantacuzino), cap. LIV.— Pe Teleajen sus eră vama Drajnei, foarte veche (Bogdan, *Relațiile Țerii-Românești cu Brașovul și Țara Ungurească*, București 1905, p. 206). — V. întinderea județului în lucrarea lui Mihai Cantacuzino, cap. LV.

a ne aduce înainte viața lor, încă din veacul al XVII-lea până la începutul epocii de nouă organizare, distrugătoare pentru trecut, a Regulamentului Organic.

I.

Cel mai vechiu din aceste acte e unul din rarele hrisoave date de Nicolae Vodă Pătrașcu, fiul lui Mihaiu Viteazul, care întitulează pe tatăl său numai «Domn al Ardealului și al Moldovei»: МАСТЮ ВЖІЕЮ ІУ НЕКОЛА ВОЕВОДА И ГСНЬ ВЗСОЕ ЗЕМЛЕ ШГРВЕЛАХІЕСКОЕ, СІНЪ ВЕАНКАГ И ПРЪДОВАГ ІУ МИХАНА ВОЕВОДА И ГСПОДАРЬ ВЗСЪЕ ЗЕМЛЕ АРДЕЛСКИ И МОЛДАВСКИ (1). Datat: Târgoviște, Iulie 7108 (1600), el cuprinde o danie către Vladul din Brănești.

La 2 Maiu 7152 (1644), Văsăiu și fratele său Oprean cumpără patru stâne dela Sarul (2). Marturii poartă nume interesante. Găsim pe Gheorghe Pärtoc din Șchei, pe Stan Balomirescul, pe Neagul Pătlaș, pe Grama, pe Tudosie, pe Dragomir Ager, pe Radu Dogan. Serie «Neagulă i pp. Tudosie».

La 17 Iunie 7159 (1651) Mateiu Basarab întărește o ocină unui nepot al bătrânului Sarul, Gavrilă Diaconul, fiu al lui Bodea: «Gavrilă Diaconulă, feçorulă Bodei, nepotulă Sarulă celui bătrână dină sată dină Șcheai, dină județulă Saacă». O luase «Sarulă celă bătrână, moșulă lui Gavrilă Diaconulă, de la Neagoe Ureache», pentru 1.900 de aspri gata, cu aceste hotare: «dină valea Istăuluiă până la valea Purcăreașeloră, alătura cu hotarulă Doamnei Neagăi». Observăm că acest hotar al Doamnei lui Mihnea Turcitul (3) apare și în alte acte: până astăzi numele soției Domnului nenorocit, silit a-și lepădă legea și a-și părăsi familia pentru a fi Mehemed-beg, trăește în amintirea poporului de pe aceste locuri.

Altă parte de moșie o luase Sarul dela socrul său Stanimir Târziul: «i-aă fostă dată Stanimiră Târziulă zeastre ginere-săă Sarulă». Acesta cumpără, pe lângă stâna pomenită mai sus, ocină în Cărunți. Alt pământ îi vine «de la popa Necula, pentru o pradă». Ba chiar Sarul se întinde și în Ialomița de azi, la Urziceni, pe atunci în Pra-

(1) Marturi: Dumitru Vel Vornic, Miroslav Vel Logofăt, Andronie Vistier, Ioan Spătar, Stroe Stolnic, Șerban Păharnic, Radul Vel Postelnic. Serie Radu.

(2) Numele se întâlnește și într'un act dela Mihaiu Viteazul; «Analele Academiei Române», XX, p. 457. «Sarul di în Șchii», apare și într'un act românesc de pe la începutul veacului (*Studii și documente*, V, p. 526, no. 1).

(3) V. *Contribuții la istoria Munteniei*, în «Analele Academiei Române», XVIII.

hova: «din ă apa Prahovei până la Călmățuiul Boldeștilor». Se pomenește și un alt fiu al Bodei: «Dumitru Șurli, fečorulă Bodei dină Șcheai», apoi un Ulea. Acum se face și cea dintăi mențiune a *viilor*: «ună pogonă și o cedvărtă de vie» din ale lui Sarul, cel dintăiu deci printre acești moșneni acaparatori, prin «zestri», «prăzi», cumpărături și orice alte mijloace (1).

II.

Mai sus de Valea Șcheilor e satul de moșneni *Budureștii*, urmașii lui Budur sau Budură. In 7142 (1633—4), Mateiu Basarab întărește lui Dan Botușariul și lui Dumitru ocina din acel sat, cumpărată dela Ilie Postelnicul și soția lui Duspina și dela fiii lui «Șărbu dină Mănești», marturi fiind Avram Logofătul, Neagoe Ciorănga, Prăciul (Pârciul), Gherghina, Dragul Fătuiucului (2). La 2 Decemvrie 7153 (1654), acelaș Domn întărește altă cumpărătură dela Duspina, în acelaș sat, făcută de Mălaia și Șteful. La Bănești vinde în sfârșit, la 15 Decemvrie 7176 (1667), «Savaa den Valea Petrei».

In Valea Șcheilor chiar vânzarea de vii urmează. La 13 Maiu 7175 (1667), «Caple fata lui Gherge Părtocă celui mică» vinde lui «Căzană snă Manea Čaușă otă Fef[e]lei» două pogoane de «țelină cu culigătoare înă costă», lângă viile lui «pe hotarulă Șcheiloră».

Vii, rachieri apar în actul din 13 Iulie 7187 (1679), în care se află și nume speciale pentru pământurile cu viță:

«Să să știe frițala (*sic*) moșiia hotarăloră Horboenescu, partea popi lui Vintilă și a frățini-său, pop[i] lui Stoianu, și a nepotă-său, lui Stană Țiganu... Drumu Buzăului..., lacra a dooa..., lacra a treia..., lacra popil[or]ă..., peste apă lacra nooă..., lui Paise..., partea lui Stană pă lângă Teofană monahă..., lacra spre rachieră..., lacra spre birică..., ună pământă care stă casa popi lui Stoiană... O funie jumătate..., 60 pog[oa]ne de țalină la Ivană podg[oreanulă], parte popiloră... Calia Varului... Ună pământă care ține popa Tudoră... Viile lui Bogdană... Valia Fănețiloră... Lângă Gonția... Peste Calia Varului... Ună pământă de la Stoica čaușă... Cančulă brat Cărsti... Ună pământă care

(1) Actul e tradus «pre limba românească... la școala domnească cea slovenească, la S[fe]lțăii Gheorghie celă Vechiă», de «Floru iereî, dasc., slov.» și recetit la 1794 de Costandină dasc. slov.».

(2) Și traducere de «Costandină dasc. slov. la școala slov. S[fe]lțăii Gheorghie celă Vechiă, u București».

ține Gorganu... Sfoara care amă trasă, care moșie trasă din drum în jos fost-au», etc.

Bodea al popei Gavril din Șchei se întâmpină și la 17 Aprilie 7193 (1685), când «Chirtopu sinu Chirtopu otu Călugăreană — alt sat mai sus spre munte — dă pentru o datorie «Bodei feçoru popei lui Gavrilu otu Șchei» moșia lui de acolo, «în care să chiiamă Măneasca». Martur e «popa Radu otu Ruși», iar scriitor «Șarban Logf. i sinu Oprii parc. otu Ruși».

De pe la 1700 (72...), e actul datat 10 Iulie, prin care moșnenii din Șchei arată că a venit la ei pentru dijmă popa Tănasiu fiul popei Gheorghie dela Fântăna Boului:

«Adecă noi, moșneanii din Șchea i dinu Tohană dat-amă acastă a noastră adevărată scrisoare... la mâna Sfinții Sale părintelui popa Tănasiu snu popei lui Gheorghie otu bisearica Fântăni-Boului precumă să știe că, viindu Sfinția Sa aici la noi, în Șchea, să-și ia dejma de pâine și de altele ce s'arū face partea de moșia ce are aici»... Are la Vlădeasca 116 stânjeni, «o funie cu dumnealui Costandin Pitariulū Corbesculū», la Măneasca 19. «Iarū, după întâmplare fiindu Sfinția Sa în gazdă la dumnealui Căpitanulū Ilie Conțescu, i-arū fi peritū ghiozdanulū cu cărțile domnești..., și, bănuind popa Tănasiu pe Radu, li-arū fi luatū elū, pentru căc sântū... hotarū, și ne-aū pusū mare [jurămintū]» (rupt).

Intre acești moșneni câștigă încă de pe la 1700 o mai mare însemnătate neamul *Ciocărdia*, băștinaș, pe când neamul Sarului, stăpânitor peste multe petece de pământ, eră venit de aiurea. La 5 Decembrie 7202 (1693) «Dobre Ciocărdie otu Șchei», cu fiii, Gherghie, Podobaia, Dobre, Antonie și Radul, dă «popei Radului și priotesii» 12 stinjină «pe hotarulū Scorțescu», — marturi fiind: «Dionisie călugărulū platnicū, sinu Podobaia, Cărstea Ciocărdia otu Șchei, Radu Vor[ni]c».

În 7207 (1699), Iunie, un act al lui Constantin Vodă Brâncoveanu ne arată ca nou proprietar, prin cumpărături, pe popa Radul ot Drăgănești. El iea 8 pogoane de vie «acolo unde se chiamă Dealulū Scurtescu», dela acelaș «Dionisie Călugărulū, ce s'au chematū înu mirenie Dobre otu Șchei». Moșia fusese aleasă de «Ion Căpitanulū, Matei Amăranulū, Cărstea vătafulū otu Dohană (= Tohană), Dumitru Pah[arni]c Boziiianulū, Stoica Popesculū, Dobre Țețica, Radulū Căpitanulū Boziiianulū», ș. a. (1).

(1) Copie la «școala domnească otu Sfant. Gheorghie Vechiū dinu București, Chiriță dasc. slov[enescū]».

III.

Până atunci în părțile Șcheilor se întâlnesc având pământuri: vechi moșneni, popi și călugări, ostași din rândul Roșilor (1), cu sutașii lor în frunte și, prin Corbeni, Conțești, — aiurea Merișani, Bilciurești, Bucșănești, — apar, ca primejdioși concurenți, și boierii de frunte ai țerii, cari pretutindeni aiurea își întinseseră stăpânirea.

Viile încep a se pune în locuri de pădure tot mai mult. Astfel, la 10 Iulie 7211 (1703), «Cărstea părcălabulă, de împreună cu fecoriî mei otă Șchei», dă zapis lui popa Crăciun «și a coconiloră Svintii Sale» pentru «pădure ca să facă vie», «de înă besearca Șcheialor înă susă, însă pre hotarulă Domniî Langăi (*sic*), în latura cu hotarulă Șchiailoră», marturi fiind Manea sin Crăstei, unchiașul Toma, Dragomir Logofăt sin Crăstei părcălab («păr.») din Șchei, Dionisie călugărul, iar scriitor: popa Dobre, al Șcheilor.

Hotărnicie între boieri și ceilalți toți la olaltă întâmpinăm întâiu la 30 Decemvrie 7214 (1705). Diicul Vel Logofăt, Șerban Vel Vornic, Radu Izvoranu Vel Stolnic, Șarban Prisiceanu biv Vel Comis, Stroe biv Vel Pitar hotăresc astfel pe Mihaiu vtori Postelnic fiul lui Vintilă biv Vel Ban Corbeanul, acuma răposat, și moșnenii următori: «Ivașco care ține pre Siica, femeia Cărstii sutașulă otă Șchiai, și cu Cazană diiaconu, i Rafailă călug., cu frate-său Mihăilă otă tamă, i Stană diiaconul, i Cărstea Comișălă otă Tohană, și alți moșneni otamă» (2).

Aici însă, în acest Ținut apărat și singuratec, numărul moșnenilor, calitatea lor militară, câștigul viilor îi apărară de pieire. Doamna Marica a Brâncoveanului își luă însă loc la Budurești, și vedem 12 boieri, împreună cu Costandin vtori Portar, alegând și «pietrind» la Budurești cumpărăturile ei, ale fratelui, Pană Vel Comis, și ale lui Chirca Postelnic Rudeanul, dela Mateiu Păharnicul și Costandin Păharnicul, Popești. Chiamă «Buzăiani și Brănești», cercetează «cartea de alegere a boierilor celor bătrini ai Popeștilor și lui Ilie Vornicului din Cornești». Se pomenesc: «megiași din Buzoanca, Stan Crasta-

(1) Un Sima Roșul «ot Buzeu», un Stanciul Roșul «ot Bozeiană», în județul Săcuienilor la 1660 (*Studii și documente*, V, pp. 527—8, no. 14). Acolo sunt acte privitoare la Bozieni și Bucșani. Un ceas (*ibid.*, p. 527, no. 11), un căpitan, un iuzbaș în aceeaș epocă (*ibid.*, p. 528, n-le 17, 19). Apar și călugări cu familie (*ibid.*, no. 16).

(2) Copie din 1766.

vete, poalele Deznealui [= dealului] Pobreajii, movila lui Știrbei, drumul Fintinelilor, Vadu Domnesc». Numai la 21 Septembrie 1763 apare Pârvu Cantacuzino Vel Vornic dând carte de judecată «Lambii ce zice că trage biru la mazăli dinu sudu Saacū», în proces cu «Manolache ce ține pă Mariia Dâmbovičanca», pentru vii «la podu, pă Valea Șchieilor». Dar atât Lamba, cât și Dâmbovicenii sunt moșneni, și boierul cel mare se înfățișează numai ca judecător. Apoi la 20 Iulie 1797 Costandin Movilă Medelnicer și Mihaiu Greceanu biv Vel Șătrar hotărânesc la «Cărunții de la Schei» «partea a dum. Cluceresi Andreeni Corbencii i a moșnenilor Cărunții, ce o didese Matei Ciocîrdia i Dumitrașco Drăgulinescu i Stanu Urlățanu și cu cetași lor schimbă pentru altă moșie a dumnealui bivu Velu Banu Nicolaie Brîncoveanulă» (1).

Mănăstirile nu răsbat nici ele, ori lasă viile lor tot în seama moșnenilor: astfel, la 30 Octombrie 1785, «Stroe Mazălulă otu Ionoteștii» iea viile «Vlădicăi de la mănăstirea Sfinților Apostoli dinu București, arhimandritulă Prea Sfinția Sa chiru Grigorie», cu îndatorire de a răspunde un taler «dinu tomnă inu tomnă, cându va veni omulă mănăstiri(2)». Tot așa, la 16 Februarie 1790, Grigorie dela mănăstirea bucureșteană Stavropoleos, martur fiind dicheul Mitropoliei Ilarion (Ἰλαρίων δικαῖος μαρτυρῶ. Ὁ Σταυροπέλεως Γρηγόριος) dă viea mănăstirii în seama lui Ghinea Speteanu: «să o lucreze și să o facă roditoare; care pă fieșcare anu, pentru pământu, să plătească la mănăstire po tl. unulă de pogonu, otaștină, după invoiala și așașământu ce au făcutu».

Moșnenii și boierinașii din mijlocul lor fac schimb de pământuri, mai ales cu vie, și mai departe. Astfel, la 5 Decembrie 1722 (1713), «Stanciu log. otu Drăgăneștii» vinde lui «Dragomiră otu Șcheai» 3 pogoane de «cedvărțe», cu câte 7 taleri pogonul. «Stana soșia lui Stanu sinu Totoiulă» dă în 1713—4 nepotului Nagoia viea «la podu». Soră a lui Cârstea Ciocârdia, ea dăruise alt pogon bisericii acestuia: «Unulă l-amu închinatū la biserica frățini-miaū Cârștii Ciocârdi..., lucrat și măncatū». La 26 Martie 1714, înaintea lui Neagoe fiul lui Rafail călugărul din Drăgănești, a lui Dan fiul popei Dan din Șchei și a grămăticului Dumitru, «Tănasie, împreună cu frate-mieū Radulă,

(1) Ștefan Văcărescu iea loc la Negovani, «lângă mănăstirea Șcheaul» în 1751 (*Studii și documente*, V, p. 497, No. 68).

(2) Marturi: doi din neamul Scaunu, un Sălcianu și Dobra Logofeteasa.

feșorii călugărilor Cervenie otă Călugărenii», vinde lui Dobre ot Ulești vie «în dealul Șcheailor», arătând și ce așezare, ce unelte cuprinde: «casa, cu corețu cu totu, cu tescă, cu 2 puteni». La 15 Octomvrie 7224 (1715), vânzarea de vie se face «popei Darului» și fiului său Ion. Popa Darul împrumută cu zălog și se alegea la urmă cu un adaus la vie: astfel la 8 Aprilie 7228 (1720), Petrea cu nepotul său «Stană snă Țalapie» — Celebi, foarte vechiu nume, din veacurile al XV-lea și al XVI-lea, la început, — împrumută dela el, de față cu monahul Rafail și cu un cupet, cel dintăiu negustor ce se află în aceste acte, Radul. «Și amă datū bani la vinū, 30, de adălmașū pentru zapisū, cari i-aū datū popa Darulū».

O interesantă hotărnicie, prin aceea că dă nu nele boierinașilor strecurați aicea și ale căpeteniilor de ostași dintre moșneni, precum și unele indicații nouă asupra măsurilor, originale — am găsit sus: lacra — e cea din 15 August 1721: O fac Chirea Rudeanul — viitor boier mare — ca simplu Postelnic, Căloian Căpitanul ot Buzău, Savva Ceaușul Spătăresc, aghiotantul Spătarului, Zaharia cel Bătrân și doi portari, «fiindū luați dă Dragomirū Ceaușū și dă Manea frate-săū și dă Ivașco sutașulū». Se fac «trei trăsuri»: «Aū găsitū noă codri; însă să să știe și codru dă căți stânjenī este, inū lungū stăn. 150, și inū latu stăn. 80 (1)».

Vânzări la Șchei urmează. La 20 Iunie 7247 (1739), «Anghelū sinū Costinū» vinde «fratelui Leacăi» niște «părăgini», la Dealul Șcheilor, dela «Radulū Pusderescu i de la frate-săū, Duminecă» — nume pe care l-am întâlnit numai ca traducere a Italianului Domenico —, și anume tot «la podū», marturi fiind: Dobrea sin Roman, *Lamba*, Toder călugărul și un *călăraș*, Stoica. Popa Darul murise pe la 1741, și la 29 Iunie din acest an fiul său, popa Ion, din satul Netoți e în judecată cu «Stanū sinū Țalapie otă Focșani», care i-i dator 32 taleri negustorului Ștefan, și zălogește la el o vie, înaintea *ispravnicului*, care apare acum întâiaș dată: «Alexi Velū Cluč. za Arie, ispravnicū Săcuenilorū».

Călugării, diaconii, preoții din aceste părți nu erau decât uneori în legătură cu o mănăstire sau biserică. De obicei apar ca țărani, mai ales moșneni, cari prin hirotonisire sau prin îmbrăcarea shimei

(1) Copie din 1837.

monahicești își căpătau anume privilegii de dare și o considerație mai mare din partea organelor Cărmuirii. Intr'un act din 4 Fevruarie 1750 numărul clericilor cari fac o afacere de pământ e covârșitor: «Tofilu călugărulă otu Schei» și «Bratco sinu Tofilu călugărulă», «popa Stanču otu Schei» fiind martur, fac danie «popi lui Costandinu zedū Mihaiū Floresculū» 2 pogoane și jumătate. Marturi sunt «Bala călugărulă otu Schei, Radulū Găvăneanulū» — din Găvanele Buzăului —, «Ionū Pușcașulū», iar cel ce scrie e «popa Negoită otu Valea Scheilorū». Actul e interesant și prin numele sau proformele de nume rare ce cuprinde: Condița, Tudoara, Gherghina, Nigolia, Drăgulin.

În toamnă, la 3 Octomvrie, doi preoți, ca vecini, «popū Bada, popa Radulū», părăsc pe Stoica pentrucă nu «lasă să lucreze, la ispravniculū județului». La 25 Aprilie 1764 un preot trece viea pusă de dânsul la Valea Scheilor unui ostaș. «Eū popa Mihailū denū Schei» vinde «lui Soare Caușū denū Gherghița» 2 pogoane și jumătate de «vie pusă de mine..., de la unū Stoică ce aū fostū nepotū lui Costinū călărașū denū Gherghița», marturi fiind Lamba — adeseori pomenit aici, — Dragomir, Costea, Dumitru, Neculaiu și Cărstea, tot din Schei de sigur.

Mizileni, din vecinul târg, numit așa pentrucă eră un «menzil», sau «mizil», o stație de poștă pe drumul mare ce tăia în curmeziș Țara-Românească, încep a se amestecă pentru vinuri în trebile popilor, militarilor, mazililor și moșnenilor pe acelaș timp. Astfel cunoscutul Lamba, «Lamba mazălulū», cu fiul său, Dediul, vând nepotului «Gavrilă denū Mezilū», vie la Dealul Scheilor, «dată de po-mană dela mătușa noastră Stana Scăunița, ce aū ținutū Stanū Scaunū, de pă cumū răspunde». Marturi sunt preotul din Mizil: «popa Stanculū otū Miz., martur»; scrie un preot din vecini, «popa Mihailū», și martur e «popa Pătrașco Florescu», pe lângă «Mancea Scaunulū». Aici însă Mizileanul nu e decât tot o odraslă a moșnenilor, strămutat pentru negustorie în târgul apropiat. Tot din Mizil va fi fost băcanul care vinde el un loc rudei sale Lamba, la 21 Octomvrie 1772, «Gheorghe Băcanū sinū Mihaī Botezatū»: acesta-l dă unchiului «Lambeī maz. otū Val. Schei», cu mărturia popei Ioniță «otu Schei», a lui Costea călugărul, lui Stoica călărașul și lui Mușat Logofătul, care și scrie zapisul. În sfârșit zapisul din 28 Noemvrie 1802, prin care «Stanū Gogoășe Florescu» cu fiii ș. a. dau 6 po-

goane de vie «popii lui Costandinu» e scris de «dascalu Dimitrache, celu grecescu, otu Mizilü, cu zisa dumnealorü».

Preoții se întâlnesc și în actul din 17 Octomvrie 7272 (1763), prin care «Comanu sinü Stoicăi Coposesculü» face vânzare «preotulu Stanüculü sinü Vasile Șüchea dela Călugăreni» în prezența lui Nichefor ieromonahul («ierü.»). Un călugăr cumpără loc la 30 Noemvrie 7274 (1765), «călugărulü Antänü», dela «Sima sinü Ivanü», și anume «80 pr. de pădure și patru prăjăni pă valea Crängulü, care pământu merge alături cu pământulü Zaharii Čaușulu pă dinü susü». Scrie «popü Onofrie otü schitü», care se pare a fi acel schit dela Schei, pe locul căruia unul din acești moșneni, îmbogățit prin moștenire, cumpărături și poate și încălcări, a făcut apoi o frumoasă biserică de zid, de care va veni vorba îndată.

Pe acest timp (22 August 1769) un zăpis pune alături preoți, moșneni, ostași, negustori — cumpărătorul — cu oameni de casă ai Văcăreștilor și Ghiculeștilor, cari stăpânieau în apropiere. «Popa Mihailă» vinde «jupănulü Neculü» 4 pogoane, «cezvărte una, cu casă de șăzutü, cu masă, cu linu, cu șopronu, cu locu de pimniță, cu trei buți săci, cu tocitoarea, cu curătoare, cu pălnie, cu hărdău, cu cofele, cu teasculü, neisprăvitu», pentru 170 de taleri, — «nesilindu-mă nimearea și cu știerea tuturorü vecinilorü», marturi dintre ei fiind «Gh. Logf. de la dum. Radulü Văcărescu| Vel Vorc., Neculai dascäl. dm. Spät. Ghicăi, Necolaiü căpt., Col. Căpt.» și un Armean; tot un căpitan scrie: «Mihai căpt. agescu».

La 24 Iunie 1770, «Stoică călărașü, nepotulü Epurașu Logf.», vinde «Udrii zetü eglumenü| Melinte», două pogoane de vie «de țelină, cu gropile de pivniță, în susü spre tei, suptü costișulü Rupturii, dinü moșü Melinte inü susü», marturi fiind: «pop Stančulü otü Schei|], popü Mareșü, Ștefulü diiacü, Negoia vniucü egü [= Melinte], Liția, Tatomirü, Mihai vniucü pop Pătrașco», și scriitor «pop Pătrașco Florescu». Și acelaș Stoica iea, în 1771, dela un fiu de ostaș, «Log. Dragulü fečorulü Radulü Tunariulü», 3 pogoane, 3 «cetüvărți de țelnă i prăjini trei» la «hotarulü vădislăvescü», «pă lângă viile Codi diiaconü», la «Udrea zet Melinte», la «popa Badea», cu 2 taleri, 90 de bani pogonul; ca marturi găsim pe «Căstea sinü popü Pătrașco Florescu, Mateiü sinü Anca călugărulü, priotesa Costea» și ca scriitor pe «popa Mareșü».

În ce privește celelalte sate, încă la 20 Iulie 7204 (1696), șase boieri aleși de egumenul Teofan dela Bran «și cu 2 portari» aleg hotarul la *Broșteni*. Stricaseră «semnile de spre jiliște..., din apa Istăului până în movila Rușilor». Iscălesc: «Costandinu otu Năeni», sat din sus de Mizil, loc al luptei lui Mihaiu Viteazul cu Zamoyski, — «Dobrotă otu Broșcă (*sic*), Stanu sutașulu otu Vășpești» — din Roșii de Buzău —, «Dančulu sutașulu otu tamu, Barbulu din Vădeni, Tănasie otu Fintești, Vladu 2 Portaru, Zahariia 2 Portaru».

Ce avere puteau să strângă acești mici proprietari de vii ne arată foaia de zestre, din 1772, a Anghelinei, fiica lui Ivan Speteanu, dintr'un neam care se ridică răpede în jumătatea de veac ce urmează. Între lucrurile pe cari le capătă dela părinți însemnăm: «tilivichie de belacoasă, de lână de purtat, roche de alăjală (atlaz), de cutnie, de alață, iminile, zăbunū de lână de purtat, o pereche de segete de argintū, șare de mărșanū, șare urmuzū, șare robinuri, o pla[po]mă, unū mindiriū, 1 țășafū cusurū (*sic*) pe perine, 1 țășafū pe culme, 1 în masă, 6 peșchire lungi, 2 ii cu firū, 2 ii cu nisipițū, 6 ii cu măturī, 20 basmale de masă, 1 scoarță de țară, 1 pereche peritare, 1 lichianū, 2 ta[le]re de aramă». Foaia de zestre din 29 Ianuarie al aceluiaș an a Dobriței («sori-mi Dobriță»), făcută de «Negoiță Cărlanū, mazilo», cuprinde: «o tilovichie (*sic*) de atlăjală cu ialinū caconū, unū brău nărzlatū, 6 ii cu mătase, 4 mărămī cu firū, 4 mărămī cu mătase, peschirū înprejuru mesii, peschire 2 de obrazū, 30 basmale de masă, 14 șarluri (*sic*) de mărșian, 9 șeruruī (*sic*) de urmuzū, 2 perne marii cu rățele, 1 țășafū de perne, 1 pilotă, 1 scoarță de fânei făcută, păriitare pă păreți». La 1-iu August 1807, foaia de zestre a Ancuței conține: o vie «în dealulū Limbi otu Mărșunți», livezi «în Valea Crănguluī», moșie «în Schei, în Gruī, în Codru..., pentre viie», vite, «rămătoare», apoi «1 roche irbișchirū, bateste tulpanū, 1 paplomă, perne citū», — altele aū «fețile de tulpanū aleșū și călăfurile de sandalū», — «1 peșchirū de obrazū, 1 scorță dă patū, 1 tavă de Lipsca» și talere de cositor. La 28 Iunie 1812 în sfârșit, «Gheorghii Speteanu» dă această foaie de zestre: o vie la Valea Caprei, lângă Radu Polizu și Sima polcovnicul, «1 malotea dă în țargu, ghermesitū cu sângeapu și innăuntru blană de oaie, 1 roche de șamalagea cu antereu ei, 1 roche de stambă cu antereu ei, 1 roche de irbichirū, 1 roche de maniță nouă, 1 tilivichie de belicoasă cu sângeapū, 2 cămăși voinicești, 1 masă pe masă de coți optū, 1 ladă de Brașovū, 1 saltea cu lână, de

pânză leșască, 1 velință de coți dooăzeci, 1 cearșafu de pânză, 1 plapumă de citu, 2 perne lungi cu fulgi, 2 perne scurte ipacu, 3 batiste».

Bunăstarea se arată și prin darurile însemnate ce se fac la botezuri, ca la boieri, în Moldova: «Amă socotitū și bine amă voitu», scrie unul la 10 Aprilie 1781, «cândū amă botezatū pe finul mieū Ștefanū, i-amū dăruitū doao pogone țelină, alătore tot cu viile ce are dela moșu-mieū Drogmirū Ciocărdia, date totū de danie la finu-săū (fichi-săū; în act), și pentru bună credințare amū întăritū cu iscălitura mea».

Vânzări mai găsim: la 18 Noemvrie 1774 din partea lui «Dragoi i Stančulū, fečori lū Danu Copoescu», împreună cu verii lor, «moșteni» din Dâmbeni. La 6 Maiu 1776 «popa Neacșulū din sudū Ialomița» se judecă pentru vie cu «Necula Greculū dinū București», care o cu n-părase dela unchiul lui Neacșu, popa Mihail. La 1783, «Albulū uncheașū Orbulū» se judecă cu «Pătrașco Părču din Budurești», care se «sforește» la 1784 («amū sforitū moșiia Budurești»). La 1792 «Ghinea Poturu, mazălu», se judecă pentru pământ cu moșnenii Budurești. El eră dela Vadul-Săpat, din față: moșnenii, între cari Ghinea Speteanu și popa Stanciu Leescul, se plâng că se face rudă cu ei și a luat zapisele dela «un neamū alū nostru ce-lū aveamū înstreinatū»; porunca de a se *izbrăni* se dă lui Dumitru «Ceauș za Păh[ă]rnicēi». La 20 Maiu 1794, «Mariia, dinū împreună cu fiilū mieū Dumitrache, fečorulū Stoicăi mazălulū sinū Petre Runcanū otū Șchei», dă «diiaconulū Costei Florescu otū Șchei» o parte din Brănești, martur fiind Dobre Băcanul. La 18 Iunie 1796, «Estrate uncheașū și Sima uncheașū denū Fierbinți» se plâng de Mateiu Ciocărdia pentru un loc în «hotarū vădislăvescū». La 9 Maiu 1801, «Ionū sinū Stroe Măcelarū» împrumută dela Dumitrache Grecu.

IV.

Răzeși cari pot da astfel de zestri au și nevoi de cultură, și iată contractul pentru tocirea, la 1776, 21 Noemvrie, a dascălului de școală din Șchei: «Eū, Dediul mazilū sinū Lamba otū Șchei, cu zapisū mieū la mână Radulū dascalū otū Șchei, precum să să știe că, tocmindu-lū eū dascalū ca să învețe copiii și să fie și pentru paza sfintei biserici, m'amū înduratū de i-amū datū 2 pog. de țelină aici în Valea Șcheilorū», lângă ale «Franguliū Tunarului»; mar-

turi fiind: «popa Negoiață otu Șchei, popa Mareșu otu tamă, și Ștefanu». Radu ajunge preot, și el vindeă aceste locuri la 1-iu Septembrie 1798.

Cum se făcea gospodăria lor de vie o arată această socoteală, din fericire păstrată, dela 1790.

T. B.

16,30 6.000 gropi scurte, miia po tl. 7, bani 30, ce au intrat la pogoane dooa și čozvarte una.

6,30 pă cincă miă viță, miia po tl. 10, bani 30.

10 pusulă viții.

» sapa întâiu de țelină, pă pogoane dooa, čozvarte una.

6 saape ală doilea ană.

4,60 saape ală treilea ană.

2,30 îngropatulă pogonului, po tl. 1.

10 4.000 haraci obli vechi.

16,90 lucru ală doilea ană.

16,90 lucru ală treilea ană.

5, 500 pari obli, suta tl. 1.

10 mărăcini gardului.

5 îngărăditulă gardului.

15 curatulă păduri la aceste 2 pogoane.

30 pivničoara înă tălpi de plopă de nuele, fără de podă și învălită cu șovară, înădită cu șopronașă, alătorea, înă doo furci dă cireșă, și ună bordeiașă.

V.

Ivan Speteanu se judecă la 10 Aprilie 1779 cu nepotul «Mușatū dină satulă Speteni», de obârșie, pentru o vie. Ivan o vânduse călugărului Anton, care și «face 480 gropi», iar celălalt o iea «cu întoarcere de bani». Se pomenește: «Drăghici bratū Mușatū», iar ca marturi: «Gavrilă Scaunu, Andreiū Hodoriū» și diaconul Chirul. La Speteni mai aveau pădure «Ivanū și Costache Speteni», și Alexandru Vodă Ipsilanti li-o întărise la 23 Ianuarie (1). Și cu călugărul Anton Ivan urmează o judecată.

Ghinea, fiu, de bună seamă, al lui Ivan, iea la 1790, cum am văzut, viea mânăstirii Stavropoleos, cu «otaștină». Insurat cu fata lui

(1) «După condică, Gheorghe Logf.»

Dediul Lambul (1), el fu adus a-și face așezarea de căpetenie în Valea Șcheilor. Și la 1793 el face cumpărături înaintea lui Andreiu Măcelar și lui popa Radu ot Fântânele, fiul lui popa Ștefan ot Șchei. Ca Postelnic el se judecă la 1794 cu un Răducanu Buescu, după ce iscălise ca moșnean din Budurești jalba împotriva uzurpatorului Ghinea Potur. În Aprilie 1796 «Stanculă sină Melinte otă Șchei» îi dă un zapis, «fiindu dumnealui răzorașu și vânzătoru», înaintea popei Mareș și a popei Ioan din Șchei. La 1798 el are un proces pentru o fată de Țigan. La 1799, Martie 30, «Ghinea mazălu din sudă Saacu» se plânde de «Dediu i Pătrașco, frate-său, cu cetașii loră ot Budurești sudă Saacă», dintre cari unul eră «Ghinea Speteanu, care să afla omă ală casii Sărdarului [Alexandru] Colceagă»: ei ar fi lucrat «beți de rachiū i vinū» și i-ar fi spart casa, căutând zapise.

Pe atunci Ghinea se amestecă și în afacerile de cășărie pe cari le făceau în acești munți ai Săcuienilor Evrei din Silistra. La 5 Decembrie 1799, «eū, jupănu Moise, dinpreună cu fii-mieū Iosifū Ovrei otă Silistra», iea dela Ghinea 2.400 de lei «pentru treaba cășăriiilor noastre», marturi fiind Ștefan preotul, Radulă Periițeanu, Răducanu biv treti logofăt, Gheorghe logofăt za taină, Dimitrie logofăt de Divan, Nițul logofăt za taină, Stanciu (?) Andreescu logofăt za Divan, — o mulțime de boierinași-funcționari cu cari el se împrietenișe. La 7 Decembrie, Moise, cu acelaș fiu, Iosif, dar «și cu gineri-meū Bohor», împrumută alți 350 de lei, «pentru treaba cășăriiilor noastre, prină mână lui Petre Țigănușu, chiezașulū nostru» (scrie popa Ioan «cu zisa lui jupănu Moisi»; dintre Evrei numai Bohor iscălește cu mână lui). Această afacere aduse însă un proces, și la 20 Iulie 1801 Ghinea-i pâriă pe Evrei «pentru doo cășăriiū», arătând că el aveă «stănila dela cășăriiia..., arvunite dă mine încă denū anulū trecutū, bani, lemnile, căzanū și păzitoriū, — la toți aceștiiia amū datū tl. 705, și cașu să lucrează cu banii mieū». Însărcinații cu paza erau Țigănuș din Macoveiu, Urse Baștora, Ion Lungul sin Sava, Ștefan Mapozan, Neagul Baciul, «la lemne de foc», și Radu. Și totuș «cășăriiia o ține acumū cu arendă Avraamū Ovreiū»: cere ori marfa ori banii. Altă jalbă arată că în afacerea cu Iosif eră «Ovreiū cu osteneala și Ghinea cu bani», că «elū i-aū colăcitu pe Moise, fiindū neguțătorū bunū și curatū», că așezarea eră pe moșia Banului Ghica și că aceiași Evrei mai aveau «cășăriiia Lata după moșia Slo-

(1) În 1790, într'o plângere, el pomenește pe «nepotu socră-mieū Dediulū Lambulū, ce aū muritu, anume Tatulū».

bozii». Se hotărăște de Divan ca moșia s' o iea Banul, dând 200 de lei «pentru dichisurile ei». Pentru plata lui Ghinea «s'au încărcat pentru Ovrei, a-î da în 6 ani», Enache Rahtivanu, și, acesta zăbovind, Ghinea cere banii dela Țigănuș.

La 20 Martie 1800, Ghinea luase dela Radu Ciocârdia și dela fiii Lepădat și Dumitrașcu vie, înaintea lui Constantin Țilimpea și Ioan Calvin. La 1-iu August 1802 el cumpără altă vie la Valea Șcheilor dela «Ghinea sină Frangulea Tunarū otū Ulești, sud Ialomița». La 10 Martie a anului următor «Zmaranda soția Părvului» ii dă «saduri», «fără de haraci», înaintea lui Stanciul mahalagiul («mahl.») și a lui Stan Căpitanul (1).

VI.

Acuma Ghinea se gîndia să dea bisericii din Valea Șcheilor alte proporții și altă înfățișare. Din cea veche, de lemn, au rămas numai o piatră cu data 1800 și cărți vechi, cu însemnări. Astfel pe o *Evanghelie* din 1683: «După cum scrie scrisoare Sf. Sale părintelui egumenū, arhimandritului, anume Grigorie, care este în margine aștii s[fin]te Ev[an]ghelie, cum că este închinată de Sf. Sa s[fin]tei bisericii Șcheilorū, pentru pomana, decî și noi amū întăritū cu aceste iscălituri ale nostre cumū că știmū adevăratū că așa este, și să rămăe ohabnică înū veci la biserica Șcheilorū, și pentru credința ne-amū iscălitū și noi. Mihailū Floresculū mart. Popa Badea. Mșța Mai 7 dn. 7263, 1755. Libm. sta. (*sic*), mart. Costea (?) călgl. mart. Dragomirū egumenulū marturū. Melinte mart. Și amū scrisū eū, Pătrașco diacū Flor[esculū]. Eū popū Stančulū otū Șchei (2)». Pe un *Pentecostarion* din 7251: «Acastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiamă... este cumpărată de dumnealui Panaitu čoh[odariū], beșleaaga, ce aū fostū ispravnicū aici la sudū Sacū, înū zilele luminatului nostru Domnu Io Costandinū-Vodă, ot leatū 1758, Ap. 29 d., și aū dăruit-o..., ce iaste făcută... ce să chiiamă hramu adormirea Prècuratei Feč[ioare]»; scrie «eū Conda diiaconū înū sfânta și luminata zi a Paștilorū, la utrenii dimineata. Acasta amū scrisū eū, Ștefulū Logofătū otū Găgeni, iproci». Pe un *Octoih* din 1750: «Și amū scrisū eū, Șarbanū das-

(1) V. genealogia lui Ghinea în actul din 18 Fevruarie 1804.

(2) La 1851 iscălește «preotū Ghinea otū Ghenoica», arătând că are 7 cărți pe 52 lei 20 parale, dela Iordache Teișanu. «Și eū i-amū datū acestui legătorū de cărți...: s'au legatū de logofătū Ionița legătorū de cărți dinū satulū Fundăturī, plaiu Buzăū».

călulă otă Mizilă, care învăța copiii la școală, și m'amă iscălitu mai josă ca să să crează. Ștefulă Logof. Mai 9 dnă, 1765». Pe un *Mineiu* din 1778: «Scris-amă și eă aici pentru că degetele mele voră putrezi și slova mea va rămănea..., iprocă; 1791, Octv. 29 Stoica... (1). Aăastă sfântă carte ce să numește luna lui Noemyrie, și o poală de mătasă de cele bune le-amă dată pentru pomenire la besărica otă Vadulă-Săpată, ce s'au făcută dă Ceaușă Ghinea; adică să pome-nească aceste nume: Ștefană erei, Zoita prez[vitera], Stančulă și cu totă neamulă loră, Dimitrie, Bălașa, Mihaiă,—aceștia sântă cei vii. Morți: Stoica erei, Niculae, Vasile, Costandină, Iona, Mariia, Ilinca, Ghinea erei și cu totă neamulă loră.—Aăastă sfnt. carte este a po. Ștef. prot., și cine să va ispiti să o fure, să fie afurisit și suptă blestemă celoră șaptezeci de mucenici. Și să știe de cândă m'amă băgată eă la părintele prot.: cândă era săptămână până înă Sfântu Iie, și aă pusă soroculă dină zăo de Sfeti Iie; o săptămână amă șăzută dela mine. Sfeti Iie aă fostă înă Iulie 20 de zile, și amă însemnată... înă zăo care mă... 1787. Stoica... Popa Ștefană prot. otă București»; pe un *Mineiu* din 1778: «Scris-amă și eă aici pentru că degetele mele voră putrezi și slova mea va rămănea, iprocă; 1791, Octv. 29, Stoica...».

Clădirea lui Ghinea și a soției lui Paraschiva sau Chiva, Ghionoaia ori Ghionoaica — după care s'a și numit altfel biserica — e solidă și frumoasă, chiar după o reparație a Casei Bisericii, incalificabilă reparație care i-a stricat cu totul clopotnița, învelită astăzi cu totul ridicul într'o platoșă de tinicheă trivială. Încă de pe la 1800 se gândise Speteanu a începe lucrul, înțeles fiind și cu Costea diaconul Florescu. Dar la patul de moarte al acestuia moștenitorii, popa Ștefu și Radul Gogoasă din Valea Șcheilor, făcură să nu se însemne această ultimă voință a lui, pentru care Ghinea se și plânge arătând că se hotărîse de Costea a preface biserica «dină avutulă lui și ală mieă, și să o înzestrămă după puterea noastră: ne-amă și apucatu de amă dusă cărămidă, var și alte trebuincoasă»; când veniră cu maslul cei șapte preoți și întrebară ce epitrop își alege, Costea l-ar fi arătat pe dânsul, Ghinea, cum dovedește și «tacirul» lor: dania eră și firească, «neavândă copii nici eă, nici elă» și «cu mine fiindă rude de ală treilea spiță». Însă moștenitorii își ieau tot:

(1) Apoi această glumă: «Scris-amă eă, Pate-Răă, la tine, Pate-Bine. Iordachi să-mă dauă o baniță de mălaiă».

un pogon de vie, cramă, livede, casă, cazan de făcut rachiu. Ghinea cere ca ei să fie înlăturați, «fiind păcat a să păgubi sfânta biserică de acest puțin ajutor». La 1-iu Ianuarie 1796, Radul Logofăt fiind martur, «Costea diacon Florescul» făcea și el împrumut dela Ghinea.

Totuș Speteanu urmă cu strângerea veniturilor. La 1-iu Maiu 1804, Ioan biv treti Logofăt se învoia astfel a da bisericii pe an 10 taleri, pentru o vie cumpărată de Ghinea, în «drumu Jaraveților». Il va fi îndemnat și frumoasa biserică din Vadul-Săpat, pe care o strică numai în 1802 cutremurul, pentru ca ea să fie apoi refăcută la 1810 (1).

Inscripția de deasupra ușii de intrare, găsită în ruine de actualul paroh și așezată din nou la locul cuvenit, are această cuprindere: «Lt. 1804, † Mai 1. Aastă sfântă și dumnezeiască biserică, unde să ci[n]s[t]ește hramul Cuvioasi Paraschivi și Sfântul Nicolae și Înălțarea D[o]mnului H[risto]s, din temelie iaste zidită și înfrumusețată precum să vede de robul lui Dumnezeu, dum. Ghinea Spetean biv Velu Čaușu agescu i de urup: (= *suprujnița*, soția) ego Paraschiv[a] Coteas[ca]. Leatŭ 1807, meșteru... čulŭ, Fevr. 5». Aceeaș dată de an o are și o icoană, care vădește încă un ctitor: «Anghelachi Postelnicul, Mihaiŭ fratele meu h... i; 1804, Marti 16». Numele lui «Ghinea, Paraschiva, Ianache Oltiu», cu data de 1808, se întâlnesc și pe una din cărțile de slujbă. Clopotele au, amândouă la

(1) Inscripția, frumos lucrată în litere întrețesute, are acest cuprins: «Această sfintă biserică ce să prăznuște hramul Buni Vestiri a Născătoari de Dumnezeu (eŭ) i milostivi Bogorodiŭi, fost-aŭ zidită dă răposatul Stolnecul Mareș, și, întimplindu-se mare cutremur, liat 1802, s'aŭ derimat și s'aŭ zidit dă al doilea cu toată podoaba dă dumnei cocon. Zoita, soția răposatului, și de fiu d[um]nealor Nițu Post. i cu ajutor altor creștini. Zestrea sfinti biserici: 4 pogoane vie și moșia Oraiea, o livede de pruni, i s'a lăsat dă răposat preot pop Mihai pă moșia noastră; asemeni și din oi și boi, din vaci, din stupi și otașnița dela vile din câmp. Astea toate să fie pentru de a să face de pitropi prăznuirea a sfintele hramuri și-a doo zi pome[n]ire pentru ctitori lorŭ, și să poarte grija biserici de ceară, de untdelemn și de alte hodore, iju (*sic*) liat 1810, Sep. dni(?). Stan meșter». Pe o piatră de mormânt: «Supt această piatră odihnește-să osile răposatilor robilor lui Dumnezeu Scarlat erei, Mihalcea prezvitera, Nedelea(?), Mariia Leanța(?) Manole, Stroe, Constandin, Zoita». — Pe o Cazanie: «Ačasta sf[ă]ntă și dumnezeiască carte, Păucenie, iaste cumpărată de dum. Post. Nițu sin Mareș Șătrar în zilele Prea-Luminat Domn Io Alexandru Muruz Yvod. 1794, și am scris eŭ pop[a] Ion. Ačastă Cazanie este al sf[in]ti biserice, și în lăcașu acesta este potropopu Mihai și popa Stoica și popa Ion, să (*sic*) acestŭ lacaș».

un loc, această însemnare (unul e din 1803, celălalt din 1807): «Acest clopot s'aŭ făcut de robul lui Dumnezeu Ghinea Spetean Velu Ceauș Agiescu din preună cu tot neamul dumnealor la anul—, la sf. mănăstire a Scheilor».

Actele privitoare la Ghinea urmează. În Decembrie 1805 el iartă pe unul din bezmenarii săi în Valea Scheilor, Ion Croitoru, care, nedând chiria pe trei ani, eră să-și piardă locul. Mai tot satul ajunse pe încetul în această atârnavă față de ctitorul bisericii, pe care l-a moștenit azi Casa Bisericii. La 23 Noembrie 1810, cumnatul său Dinu îi dă două pogoane de zestre (scrie acelaș popă Nicolae dela Sf. Vineri). Pentru un împrumut de 65 taleri Ghinea capătă locul lui «Costandinu feçorulă lui Stroe Măce» și al altora. La 24 Aprilie 1811 îi cedează «viișoara părintească din Schei la podișor» — pentru o «dobândă la pungă pă lună câte t^l cincî» — «Ionu sinu Stroeie măcelarū», cumnata-sa Dobrița, Sava mazilul, Stanciul poteraș, Paraschiv Logofătu și popa Dobre. La 20 Octombrie 1811 Ghinea cumpără dela popa Gheorghe și soția Stanca, martur fiind chiar «popa Dobre dela beserica dumnea]lui Ceuș Gheniū» (scrie «popa Nicolaie»). La 15 August 1812 el iea «unū scaun dă carne cu băcănie i cărcumă ce le amū pă moșiia mea».

Cumpărăturile urmează. Pentru ele se judecă Ghinea la 16 Martie 1812 cu «unū Dima Grecu ce să vorbește că aū fostū vătafū, dela satulū Băscă, plaiulū de spre Buzăū, sudū Saacū». La 28 Martie 1813, Stan Măgăreața îi vinde pământ (scrie popa Nicolae). Tot atunci el are judecată cu moștenitorii lui Mateiu Ciocărdia, și tovarășul său e un Dubrănescu. La 8 Iulie, pentru un amanet, ei își asigură pământul lui «Vasile ginerele Savului otū Valea Schielorū». Dela «Despa fata lui Dobre bratū Frangulea» iea «unū petecū de pământū» între viile lui (6 Iunie). Pentru 300 de taleri capătă (15 Iunie) altul dela «Ionū Lăescu» și soția Zmaranda, din Călugăreni (marturi: «Simion Teișanū biv Post., Ionū Postelnicelū otū Călugăreni, Popa Dobre otū Schei, prestū popa Gheorghie otū Mantulū, Savva mazilū otū Valea Scheilorū»). În 1813 proces pentru sineturile dela Slugerul Gheorghe Buldescu. Cine luă apoi loc dela dânsul pentru vie, dădea, ca «Efūtenie uncheaș» și fiul Conda (martur: popa Dobre), 5 taleri la pogon, pentru biserică.

Mai departe Ghinea capătă 10 din cei 85 de stânjani ai lui «Șarbanū Șucăea Logofătu, sinū Stana otū Călugăreni» (14 Martie 1814;

marturi: «popa Dobre și popa Nicolae dela Sf. Vineri») (1). La 23 Aprilie 1815, «Dositheï arh[imandritul] Căld[ărușanilor], Daniil igum[enul] Căld[ărușanilor], Lavrentie, Acachie duhovnic» schimbă cu Ghinea viea dată de «părintele popa Eni din Gherghița». La 1815 încă el arată către «dum. Log. Grigore Crăcunescu, zapciul al plășii Tohanilor», că Negoită al lui Șteful încalcă dania ce a făcut la biserică.

Anume Negoită era fiul popei Șteful, și el înțelegea să păstreze locul ținut în această însușire de părintele său: «unul codru de locuri pe care s'au aflat chear biserica cea veche», și livada cu pruni și nuci. Ghinea protestă, arătând «că la biserică ce o au făcut dumn[e]alui aici, pe Vale Scheilor, pentru pomenirea sufletelor dumsale i a altor răposai morți, au dat danie cătăvaș moșioară, via și cătvaș livezi de pruni, pentru trebuința sfinți bisericii i hrana preoților». Se face și socoteala pagubelor astfel: «30 tl., 30 m. nuci, 24 dijma pogonului de porumb pe șase ani, pogonul cu 4 taleri, 4,20 dijma pe 1/2 car fin cosit șase ani, carul pe par. șaizeci, 12 claca casii păratului înu ani șase».

Hotărîrea, din 23 Aprilie, prevede că Negoită va da pe an bisericii pentru «moșia bisericii din codru hotarului Cărunți» 8 taleri pe an (scrie «pop Nec[o]laie otu St. Vineri»).

După acest proces, Ghinea avu altul, în 1817, cu «Preda mazălului otu Tohanu», care ținuse pe Anghelina sora Ghinei. E vorba de moștenirea acesteia: fratele dase la îngropare, cu mărturia «popei Dobre otu Scăieni», 538 taleri, 114 bani, pe lângă o veche da-

(1) În 1815 proces al lui Ioniță Cunesu liv tretî Vistier pentru locul dela Mateiu Ciocărdia, moșnean din Valea Scheilor, «din codru siliștii hotarului mănescu». — Moșnenii Brănești arată că au moșie cu Călugărenii dela «Jutul Căpitanu, moșul nostru». — Procesul lui «Șarbanu sinu Stana Șuceasca otu Călugăreni». — 1815. Nepoții «Anastasiu lu Dobre Șucea» fac plângere împotriva ei. — 8 Septembrie 1815. Hotărîre de delimitare între «moșnenii cei care avem stănj. de moșie înu hotr. Bătrana, Dăneasa și Budureasa» (pomenit «Bărboiu dinu Funduri»). — 12 Octombrie 1816. Ioniță și Dragomira vând vie, «însă cu prăjina ce să polifșeste acum, da optsprezece palne și unu pumnu, palma cotului». — 1823, Septembrie 4. Moșnenii Brănești în proces cu «Joița Mărășoie». — 1823. Proces al lui Bănică Ciocărdia. — La 1825 pără dela «căpit. da oștirile românești Dimitrie Căcărdaia» cu clăcași «otășniceri», pentru «șapte sfori da moșie părintești»: Fefeleanca, Scurteasca, Vlădeasca, Măneasca, Cărunții, Larga «și Vădislăvescu» (pomenit «Sărdarul Gheorghe Poenaru de aci»). — Din 1823 și un «catastih de cheltuiala ce s'au făcut cu pricina da judecată cu Căcărdești, cu Șatr. Mărășoia și cu moșnenii Călugăreni». — 1829, Iulie 13. Plângere dela «moșnenii scheeni».

torie de 420 de taleri, și uzurpase averea moartei. Se mai aduce mărturie dela «preotu popa Grigore și duhovnicu otu Tohanî, preotulu popa Dobre otu Șchiei, scriitorulu dieții, popa Simeonă otu Vadulă-Săpatu, Climentu ieromonahu otu Schitu Apșoară, Sava mazălu».

La 12 Martie Mateiu sin Udrea și a. arată că Ghinea li-a «hărăzit câte doă pogoane viie rodnice dinu viile ce sântu înu gardulu viiloru sfinteî bisericiî», dând ei pe an «dă fieșcare omă câte una ocă făclii de ceară și câte una ocă untudălemnu», făcând și gardul (aceleași condiții la 1831 pentru «Nițu zetă Sora cărcumăreasa»).

VII.

Pe la 1818 moare Ghinea. In acest an încă, «Neculaie croitoru otu București, dinpreună cu soșia mea Joița i cu fii-mieă Ioniță, nepotu dă soră căpitanulu Radu Rogojină», vinde moșia sa dela Cărunți, «nevăzându niciună folosă, fiindu amestecați cu munții, fiindu și proastă sumă»; aveă locul dela soșia sa, Chivuța, văduvă. La 8 Ianuarie 1819 se vinde tot Paraschivei, și nu lui Ghinea, «o casă i o magazioaie de rachiū i o argeă i o livezue de pruni înu satu dumnei, Valea Scheiloru». Tot atunci apare «Ghica Sărd[ariu], epitr[opu] casii răp[osa]t[ulu] Ghini Speteanu bivă Căușu agiescū», pentru tăierea de moșneni a pădurilor.

Pe piatra de mormânt a lui Ghinea se vede această inscripție, astăzi cam ștearsă din veche neîngrijire: «Supt această piatră să odihnesc oasele robulu lui Dumnezeu Ghini Spetean biv Vel Căuș; încă robul lui Dumnezeu Oliu..., cu neamul dumnealorū, s'au pusu (?) această piatră (?)».

La 1820 Paraschiva făceă condica bisericii, care poartă această însemnare de nouă ctitorie:

«La leatū 1820, la Vebruarie 8, aū adusū cocona Parascheva acestu catas-tifu de pomelnice de la București, și, pentru ca să pomenească, amū însemnatū aicea dinū dosū, lângă scoarță, pentru pomenire; 1820, April 1. Ereî Ștefan otu Șchei.

«La leatū 1820, Apr. 10, cu ajutorulu lui Dumnezeu s'au făcutū începere de a să zidi chiliile, cu ajutorulu lui Dumnezeu și cu cheltuiala dumneei coconi Paraschevei, soșia răposatulu bivă Căușu agiescu Ghinea Speteanu,

și pentru ca să să pomenească amă însemnatu; 1820, Apr. 10. Ereî Ștefană otă Schei (1).»

Și Paraschiva urmează cumpărăturile. La 15 Decembrie din acest an 1820 ea adaugă locul lui «Ionă Leescu sină pop Păună otă Călugăreni», în «hotarulă Runceneaasca», dela soacră-sa «Stanca Șucheanca». La 12 ale lunii vinde «Vasile sină popa Albu Cătea otă Călugăreni», și anume în siliște, «dină cinu până înă cinu..., însă dină valea Purcăreților până înă hotarulă dum[nea]lui coconului Aleculă Văcărescu» — poetul —, «unde să cheamă la Săngeru». «Ceaușoaii» îi vinde apoi, la 3 Ianuarie 1821, «Nițulă sină Babanca, fata unchiașă Stanțulă Silivestru monahu», în aceeaș siliște a satului, tot în hotar cu Văcărescu, la Călugăreni (marturi: «Sima Perșanu, Savva mazilul, Vasile sină popa Albu Cătea», care și el făcuse o vânzare, la 12 Decembrie precedent). La 16 Noembrie ea cumpără dela un nepot 4 pogoane, și «cu obrăție i ună șobronă vechi, înă Valea Șcheiloră», căpătate dela socru, Logofătul Șerban Cărlan. La 1828 ea cere, — «Parascheva Ceaușoia dinu sudă Saacă», — a i se alege de *părtași* moșia «înă hotarulă Șchiopoi». La 30 Martie 1829, «Părvu Cizmaru otă Ionotești» iea «prăvăliia dumnei de aici, dină Valea Șcheiloră, însă băcăniia, brutăriia, cărcuma și scaunulă dă vânzare dă carne, înă arendă», pe trei ani. Condițiile sunt interesante: va vinde carne «dă mielă, dă oaie, dă vacă» și său, primind și a purtă grija hramului, după «răvașul cocoanei». Cheazăș e pentru dănsul «Aleco Postelnicelă Speteanu», martur Ioan Speteanu; scrie Sima Postelnicelul.

După moartea Paraschivei, Ghica sau Gheorghe Poenaru poartă

(1) El mai adaugă aceste versuri :

«Căci Dumnezău nu mi i-aă dată
Acelă dară încoronată
Proorocă ca să fiă,
Ale lumii să le știă.

«Ereî Ștefană otă Schei».

și această notiță de cronică:

«La leată 1822, Martii 25, aă luată șapte boeri dină dospoze[ce], anume Barbu Văcărescu..., și i-aă dusă la Țarigradu; și amă însămată ca să știi. Popa Ștefană otă Schei».

— Intre notițele de pe cărți este și aceasta: «Să să știe de cându amă scrisă eă, Logofătă Ștefană, înă sată Fulga, înă zilele Prea-Luminatului i Prea-Înnălțatului Domnulă nostru Io Ionă Gheorghe Căragea Voevodă, după ducerea Muscaliloră, la leată 1813».

epitropia, și din vremea lui avem două scrisori cari merită a fi reproduse:

1. «Cu multă plecăcune mă închină dum.

Astăzi, Duminecă, aū liturghisitu Preaosfinția Sa chirū Ioanichie Stratonichi, cetindu și parastasu la răposai ctitori beserici, și, fiindu Duminecă, aū fostū norodū mult, foarte s'aū bucuratu. Ieū omosū nicio știință nu amū avutū pentru o această urmare dă la dumnealū, și poate Preaosfinția Sa să să pli-roforisească de urmarea ce s'aū ținutū aici. Ci, dă să va fi și făcutū vre unū cusurū, mă rogū să amū ertăcune. Dinpreună cu Preasfinția Sa aū liturghisitu și starețulū dela Ghighen. Pentru vina dumnealū să-mī scrii, ca să urmezu. Sântu alū dumitali plecată slugă.

«Παναγιώτης Κ.

«Cinstitulū dumnealū Gheorghie Poenarū bivū Velū Sărdarū cu cinste și cu plecăciune.»

2. «Eū nu m'amū săturatū încă nici de apa Valei Scheilorū... Amū făcutū o caliașcă la Vaisū Neamțulū, dela Lipscani de vale, înū Șelari, de modă. De-ți va plăcea fasonulū întocmai ca de modă, mă rogū a număra tl. o mie doo sute și a lua caliașa la dum. Toemala mi-aū fost: cafenie fața, cumū zicū: de modă, numai fără felinare. Și cu veniria mea îi aducū buriașū de pelinū ce l-amū făgăduitū... Amū rămasū și boerū și slugă... Iar polev. Sima dinū sărăcie au căzutū la beție, mincūni și hoție... N. Dămbovičanū. 1832, 16 Noiembrie.»

[Către Serdarul Ghica Poenaru.]

VIII.

Lăsăm să urmeze catastihul averii bisericii din Valea Scheilor.

1831, Mart.

Catagrafi de toate acareturile sfinteī biseri[cī] otū Valea Scheilorū și altile, mișcătoare și nemișcătoare, precumū innăuntru anume să vede.

Starea sfintii biserici.

Sfinta biserică dă zidū, crăpată în dooă locuri dă cutremurū, învălitoarea până înū clopodniță șindrilă noo, iarū anvonulū iarăși până înū clopodniță șindrilă veche și spartă înū câteva locuri, clopodnița dă lemnū nooă, innăuntru zugrăvelile sfinților bune, cu șaisprezece jațuri i unulū mare, dă lemnū, bune. În prejurulū bisericii curticia dă uluce.

Curtea bisericii trei părți este de zid, iar o parte de spre răsăritu de uluce, i o grădină de vale spre gărlă, încunjurată cu gardu vechiu, de pari dăspicați.

Dinnaintea bisericii spre răsăritu să începe chiliu, însă 3 odăi și o tindă și o cămară, dădăsuptulu loru pivniță mare și vărzărie, ușile casăi și ale pivniți bune; au și sobe i caturu, însă camu stricate de cutremuru, ferestile au vergele de fieru, învălitoarea de șindrila nooă, coșurile dinu fața învălitorei înu susu dărăpanate de cutremuru.

Porțile curții bisericii de scânduri de stejaru bune, d'asupra loru acoperimintu de șindrila.

Dinu poartă spre răsăritu iarăși să începe chiliu, însă:

1 odaie mare cu paturu bune, sobă nu are, pardoseala de cărămidă, cu trei ferestre cu cercevele mari și șase geamuri de sticlă i obloane de brad.

1 sălișoară mică, pardosită cu pietre.

D'asupra acești odăi și a sălișoarei altă odaie, cu paturu bune i sobă, pardoseala de cărămidă, ferestrele cu cercevele i geamuri și obloane de brad, însă patru geamuri lipsă; are și o tindă mică i plimbătoare.

1 odaie cu paturu bune i sobă nemțească și dulap de brad, ferestrele cu cercevele și geamuri i obloane de brad, pardoseala de cărămidă.

1 ipac de alta cu o tindă i o cămaruță, pardoseala casii și a cămaruții de cărămidă, iar a tinzii de piatră, ușile loru bune i paturile și sobă, ferestrele cu cercevele fără geamuri i obloane.

1 cuhnie cu cuptoru mare de piene i un dulap și cu un oblon; pardoseala de cărămidă.

1 plimbătoare.

Toate aceste odăi sântu suptu acoperimintu, învălite cu șindrila veche, cu galerie pardosită cu pietre i unu privdorașu de lemn, o parte de coamă a zidulu i unu coșu dinu fața învălitoarei înu susu, dărămate de cutremuru.

În partea de spre amiază, o magazie unde face rachiu, cu cotlon de zid, învălitoarea de stufu vechiu.

Unu porămaru învălitu cu șindrila, dădăsuptu trei odăi de zid cu ușile loru.

Unu grajd de zid, cu șopronașu dinnainte, i în dosu magazie cu ambaru de lemn, pentru bucate, învălitoarea șindrila veche, alătura grajdulu o plimbătoare de uluce, învălită cu zdraniță.

Cele dinu sfânta biserică.

7 candelu de argintu, însă una fărămată.

1 cruce de argintu.

3 cădelnițe, însă una de argintu, una de tumbac și alte de alamă.

- 2 feșnice de alamă pă sft. prastolū.
- 1 păreche de paftale de argintū, cu colanu lorū.
- 1 ipacū de argintū fără colanū.
- 1 ipacū de argintū poliite cu aur și cu colanu lorū.

Ipacū cele dinū sfânta biserică.

- 1 colimvithră de aramă.
- 2 anaformițe: una de aramă și alta de tuču.
- 1 policandru de alamă cu șase sfeșnice.
- 2 iconostase de lemnū, însă unulū zugrăvitū și altulū sadea, cu poală dă citū tocatū.
- 2 tetrapoade dă lemnū, zugrăvite.
- 1 masă dă lemnū, d'asupra cu mușamă.
- 2 feșnice marī cu cîte trei făcliī, dă lemnū.
- 4 feșnice ipacū dă lemnū, maī micī.
- 1 feșnicū micū de alamă la mormintile ctitorilorū.
- 1 candelă mare dă sticlă cu zale, ipacū dă sticlă.
- 1 clește mare pentru stînsulū lumănarilorū.

Sfintele icoane.

- 5 icoane împărătești suflate cu aurū, însă a Maichii Precistei cu coroană de argintū și o mînă, iarū a Domnului Hs. numai cu coroană de argintū.
- 4 ipacū vechi, la fāmei.
- 11 iconițe micī prāznicare.
- 1 icoană mare prāznicarū pusă pă iconostasū.
- 1 icoană Sft. Dimitrie.
- 1 ipacū mică, Sfânta Naștere.

Sfintele vase i odăjdiile bisericii.

- 1 sfintū potirū de argintū poleitū cu aurū, cu discosulū i zveazda și lingurița.
- 1 ipacū dă tumbacū, cu discosū i zveazda i sfinta copie.
- 1 ipacū vechi, proaste, dă tiuču.
- 1 copie dă hirū (*sic*).
- 1 burete înbrăcatū înū argintū.
- 2 rānduri odăjdiī dă citū.
- 1 rāndū ipacū dă stofă, cu totū tacāmu.
- 2 părechī rucavițe vechi.

- 1 sfântu antimisū.
- 1 văzduhū i dooă procovițe de atlasū.
- 2 ipacū văzduhuri i dooă procovițe de atlasū vechi.
- 1 Adormirea Maichi Precistiī pā maltehū.
- 1 patrafirū de croazea vechiū și ruptū.
- 1 ipacū de atlasū, vechiū.
- 1 ipacū de pambriū, bunū.
- 1 ipacū de plisă roșie cu čucuri dā ibrișirū.
- 1 ipacū de plisă neagrā.
- 2 mese pā sfântul prastolū, una bohcea dā Lipisca și alte dā citū.
- 1 ipacū pā sfântulū prastolū, dā citū.
- 4 poale ale icoanelorū i trei dvere și o poală la iconostasū, dā citū.

Cărțile.

- 12 Minee pe 12 lunī.
- 2 ipacū pā Octvr. și Noemvr.
- 2 Ohtoice.
- 1 sfântā Evanghelie ferecatā cu argintū și poleitā cu aurū.
- 2 ipacū sadea.
- 2 Apostole.
- 1 Psaltire dā cele bogate, cu molifte.
- 1 Triodū.
- 2 Pendicostarū.
- 1 Ecstrastie.
- 1 Mineiū pā 12 lunī.
- 2 Molitfelnice, adicā dooă.
- 1 Ceaslovū.
- 1 Cazanie.
- 2 Leturghiī.

Dinū afara curții bisericii de spre miazăzi o cărcumă mare, cu dooă odăi, la mijlocū salā i pivniță, învălitā cu dooă rânduri dā trestie nooă, mai avîndū trebuință încă de unū rîndū.

În partea de spre răsăritū unū coșarū mare de vite, dā gardū, învălitū cu trestie, i cu oborū pentru fānū de gardū; alătorea acestui coșarū unū peticu dā live de înprejmuitā cu gardū.

O brutărie cu băcănie i pivniță cu dooă odăi i o cămară și scaunū dā carne, toate suptū coperemāntū, pāreți de gardū, cam dārăpānați, învălitoarea dā trestie veche și camū stricatā.

Așternuturile caselor.

- 2 mindire în odaia de spre poartă.
- 1 hramă de lână albastru.
- 5 perne cu fața de lână de casă vărgate.
- 3 mindire cu lână în casa a dooa, acea mare.
- 1 hramă albastru cu čucuri în pat.
- 6 perne cu fețele postavă de casă.
- 1 ună mindiră cu lână în odaie de sus.
- 1 scoarță cu stacojiu.
- 1 foaie de scoarță.
- 1 față de saltea de cîtu.
- 3 fețe de perne, ipac.

Tacămuli i alle scule ale casei.

- 8 talere de cositor.
- 1 tuțună de cuțite cu furculițele lor.
- 20 linguri de cositor.
- 6 castroane de cositor.
- 20 șervete pentru masă.
- 2 mese de pănză, de câte 12 coți.
- 2 ipacă de câte 6 coți.
- 2 peșchire lungi de obrază, unul la căpătie cu borangic.
- 1 sinie de cositor.
- 1 sinie de masă, de aramă, mare.
- 5 zarfuri de argint.
- 3 felegene.
- 2 chisele dă sticlă pentru dulceață.
- 2 lingurițe de dulceață, adică dooa.
- 1 tavă dă dulceață.
- 1 clondiră dă sticlă.
- 1 carafă.
- 1 ligheană de alamă fără floare, cu ibricu lui.
- 1 păreche piulițe de tiuču, cu pisălogul ei.
- 2 mese încheete dă lemnă, cu picere și cu cutii.
- 5 scaune proaste.
- 1 masă mare dă lemnă, rătundă.
- 2 icoane suflate cu aur în ală doilea odae, Maica Precista și Sfîntul Nicolae, cu poală dă maltehă veche.
- 1 feșnică de alamă cu mucările lui.

- 2 tăvi de aramă pentru colivii.
- 1 ipacū tipsie.
- 3 tingiri cu coade, dooi fără capace și una cu capac.
- 1 tingire mare, cu capacu ei.
- 3 tingiri ipacū mari, una fără capacū.
- 5 căldări: trei mari și dooă micī, pentru mămăligă.
- 1 tigae.
- 2 cantară, unul mare și altul micū.
- 2 frigări dă herū, mari.
- 2 grătară de ferū cu câte șase picere, unu mare și altul mai micū.
- 2 topoare.
- 1 custură dă herū pentru stupi.
- 1 pioă dă lemnū pentru cafea, cu pisălogū dă herū.
- 1 felinarū cu fundurile de aramă, stricatū.
- 1 vătraiu dă herū cu čocu stricatū.
- 2 cazane de făcutū rachiū, cu țevile lorū, însă o țevă spartă i unū cazanū
cu buzile stricate, capacele lorū dă lemnū; cu putinile lorū.
- 3 cazane, însă dooă pentru bucate la hramurile bisericii, și unu de urdă.
- 1 ocă dă aramă.
- 1 ladă mare dă lemnū a casii, cu broască nemțescă, capacu stricatū.
- 2 panere.
- 6 čure.
- 4 dărmoane.
- 4 seceri, una cu vârful ruptū.
- 4 urçoare pentru untđalemnū.
- 8 rogojinī înū paturile caselorū vechi.

*Vasile dă lemnū i altele ce s'aū găsitū înū casele i pimnița
dinū curtea bisericii și înū curte.*

- 2 putini pentru făcutū lumănări dă ceară.
- 1 botiță de apă.
- 1 căpiță dă pisatū nucī, cu čurulū ei.
- 1 masă dă lemnū, mică, rătundă.
- 1 berbeniță dă varză.
- 1 găleată dă mulsu oi.
- 1 hărdău pentru mulsu vaci.
- 1 hărdău dă stână.
- 2 căpistere mari.
- 1 hărdău de spălatū grău.

- 1 tocitoare pentru ținutū bucate.
- 1 buriū, ipacū.
- 1 buriiașū de rachiū, micū.
- 1 buriū de rachiū ce este la fandelū.
- 1 buriū micū.
- 3 puținēle, adică trei.
- 1 butoiū.
- 2 funii vechi groase pentru buți.
- 2 burie fără funduri, de câte unū capū.
- 1 putinică dă bradū, ipacū.
- 6 cercevele ale chiliilor, fără geamuri.
- 1 buriiașū micū de rachiū.
- 2 băniți dă bucate.
- 2 cruci dă căruța, cu țefturile dă herū.
- 103 piroane mari, nooă.
- 1 berbenița.
- 8 buți pentru prune.
- 1 buriū de căratū apă.
- doage de o bute.
- 8 furci de pătulū, însă patru în curtea bisericii i patru în pădure, neaduse.
- 2 cară, însă unulū cu toate legăturile de herū, iar altulū numai roatele legate cu herū, i cuile de herū și dooă întinzători.
- 2 lanțuri dă herū, ale casălorū.
- 6 cărcee dă herū.
- 2 pluguri, cu toate ale lorū i cu hearale.
- 4 juguri bune.
- 2 topoară ale casălorū.
- 2 bărzi.
- 1 sfredelū mare.
- 1 cuțitoe.
- 1 spițelnicū micū, pentru ulee.
- 2 zăblae ale casălorū.
- 1 sacū.

Viile.

1 viișoară de cincē cezvărți, cu pivnița mică dă tălpi i magazie dă uluce, suptū acoperământū, cu unū linū înū pivnița și dooăzeci și doi bolovani sare, care nu s'au pututū căntări, fiindū bolovani mari; învălitoea pivniții și o magazii dă stufu; viia să află ocolită cu gardū.

1 viie mare, alături cu cea de sus, de pogoane dooăzeci și nooă, cu obrație i cu livede mare de pruni, înprejmuită cu gard, și viia și livedea, i cu cele mai sus însemnate namestii.

Însă :

1 păreche case cu o odae mare i cămăruță i sală și alte dooă odăi mai mici, i cu pridvor, d'innainte, și dădăsupt, bec; învălite cu șindrila veche și cam, sparte : în odaia cea mare este dooă icoane cu poală veche i un dulap.

1 porumbar, vechiu, dădăsupt, magazie, dă uluce, învălit, cu stuf, vechiu.

1 plimbătoare de tălpi, pentru făcut, rachi, cu cotlon, dă zid, învălit, cu șindrila.

1 pivniță mare, dă tălpi, pă temelie, dă zid, învelit, cu șindrila.

1 șopron, mare, în 12 furci, povărnit, la o parte și proptit, învălit, cu șindrila.

1 șopron, mai mic, în 6 furci, învălit, cu șindrila.

1 hambăraș, pentru bucate.

1 casă, dă zid, înnainte, cu dooă odăi, învălit, cu șindrila bună.

1 teascu mare, cu tot, tacumul, lui și cu teica, de piatră.

1 vie, în Valea Rea, de pogoane patru; are un șopronaș, prost, în patru furci, învălit, cu buruian[ă], și un lin.

1 livede, de pruni, dezgrădită, în vale, lângă biserică.

1 bordei, de cărcumă, la Țigănie, în Vadul-Săpat.

1 cărcumă, cu dooă odăi și băcănie, pă hotarul, Cărunților, la Gura Vadului, dă zid, dărăpănat, învălit, cu șindrila: este în pricină, cu dumneal, Banu Brăncoveanu.

Vasele i alte scule ale viilor.

13 tocitori, mari, la viia cea mare.

3 curători, ipac.

7 buți, ipac, bez, dooă ce să află, cu vin, duse la București și dooă la viia ot, Dumbravă.

5 zăcători, ipac, la viia cea mare.

8 hărdae, ipac.

4 pălni, dă lemn, ipac.

5 cofere, ipac.

3 copăi, ipac.

16 găleți, pentru cules, la vie, ipac.

2 linuri, mari, ipac.

- 2 cade pentru pritoc, ipac.
- 2 berbenițe, beză dooă duse la București, ipac, una cu oțet; de o palmă domnească.
- 1 masă cu brotacu ei, ipac.
- 1 masă pentru funduri, cu custura ei, ipac.
- 4 heară pentru araci, ipac.
- 5 cosoare, ipac.
- 2 tărnaçoape, ipac.
- 1 lăntuș mică dă spălatu bușile, ipac.
- 2 putini vechi, la viia cea mică, dă cinci cezverți.
- 106, doa țezezi dă buși, unile stricate, la viia cea mare.

Stupii.

- 56 cei dela Schiopoeia, beză 18 ce s'au stricat, astă toamnă de Logft. Ivanu Speteanu, fiindu proști.
- 55 cei dela vie, beză 16 ce s'au stricat, ipac.
- 111 aceștiia sântu înu ființă acum, înu temnic, dinu care are a să da trei măte, lui uncheaș Ionu Stuparul, ce i s'au dărui de răposata.
- 148 ulee seci.

Vitile.

- 15 boi mari dă jug, beză unul ce s'au tăiat de Logft. Ioan, fiindu schiop.
- 1 vacă cu vișelu ei.
- 2 bivoli mari dă jug.
- 1 ipac taur.
- 2 bivolițe mari.
- 1 ipac ce acum este să facă înti.
- 1 turlac.
- 23.

Bucatele.

- 9 $\frac{1}{2}$ trăgători grău, trăgătoarea dă ocă 22.
- 6 trăgători porumbu, știuleți, dă mănecare.
- 7 trăgători ipac, dă sămăntă.

Vedre	ocă
25	5

vinu într'unu butoiu pusu în pivniță pentru trebuința bisericii și dă praznice.

Stânjeni de moșie ce are biserica.

În hotarul Codrului Cărunților, pă care este zidită sfânta biserică, i dooă cărcumii i băcănie și scaună de carne, precumii să însemnează mai susū, între namestii.

110 în hotaru Dulbăneasca.

60 la Podeni.

60 la Alăndeasca.

29 la Cărunți.

40 la Fundurii, unde este fânețe.

Parte înū hotaru Băneasca i Bătrână și Budureasca.

64 la Spetenii, înū sudū Ialomița.

După arătarea polcovnicului Simii.

51 banițe grăū, banița de ocă 22, ce este a sta depozitatū după o poroncă domnească.

831, Mart 14.

Nicol. Nestorū Logft. za Divanū.

Ioanū Speteanū 3-ti Logft. amū fostū față.

Ghinea Speteanu polcv. amū fostū față.

Androne logf. Ţimiraşū amū fostū față.

Pop. Chiru (?) amū fostū față la acasta.

